

Promemoria av arbetsgruppen med

**uppgift att bereda revideringen av
systemet med anläggningsprojekt
inom social- och hälsovården**

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare Social- och hälsovårdsministeriet		Utgivningsdatum 26.3.2002	
Författare (uppgifter om organet: namn, ordförande, sekreterare) Arbetsgrupp som bereder förnyande av systemet med anläggningsprojekt Ordförande: Aino-Inkeri Hansson Sekreterare: Ritva Kujala		Typ av publikation Promemoria	
		Uppdragsgivare Social- och hälsovårdsministeriet	
		Datum för tillsättandet av organet 22.11.1999	
Publikation (även den finska titeln) Promemoria av arbetsgruppen med uppgift att bereda revideringen av systemet med anläggningsprojekt inom social- och hälsovården (Sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankejärjestelmän uudistamista valmistelleen työryhmän muistio)			
Publikationens delar			
Referat Den 22.11.1999 tillsatte social- och hälsovårdsministeriet en arbetsgrupp som skulle förnya systemet med statsandel för anläggningsprojekt i enlighet med kapitel 4 i lagen om planering av och statsandelar för social- och hälsovården (733/1992). Till arbetsgruppens uppgifter hörde 1) att bereda regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om planering av och statsandelar för social- och hälsovården samt 2) förbereda föreskrifter och utbildning inom ministeriet i anslutning till införandet av reformen. Arbetsgruppen gjorde en utredning av kommunernas och samkommunernas byggnadssituation i enlighet med det nu gällande systemet för anläggningsprojekt samt av innehållet i de utredningar som gjorts i anslutning till förnyandet av projektsystemet. Man utredde även de ändringar i lagstiftningen som bör beaktas vid beredandet av revideringen. Därtill gjordes en utredning av olika finansieringssystem som stödjer social- och hälsovården. Man gjorde också en beskrivning av några betydande utvecklingsprojekt som finansierats av social- och hälsovårdsministeriet. Redan i inledningsskedet drog arbetsgruppens slutsatsen att även om en betydande del av de nuvarande resurserna för anläggningsprojekt i fortsättningen styrs till stödjandet av utvecklingsprojekt, bör man i någon mån stödja byggandet. Arbetsgruppen gjorde ett förslag till regeringens proposition om förändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården så att man till lagen skulle bifoga stadganden om stödjandet av funktionella utvecklingsprojekt i kommunerna och samkommunerna. Kommunen eller samkommunen kunde erhålla statsbidrag för utvecklingsprojekt men förutom kommunala organisationer kunde även föreningar delta i projektet. Målet är att fästa speciell uppmärksamhet vid behoven i sådana kommuner som inte har tillräckliga personal- eller andra resurser för reform- eller utvecklingsprojekt. Med hjälp av samarbete mellan kommunerna kunde man få till stånd projekt som en kommun ensam inte hade möjligheter till. Arbetsgruppen föreslog att man skulle stödja byggandet i kommuner och samkommuner i de fall då kommunens ekonomiska situation var speciellt svår och då projektet var nödvändigt för upprätthållandet av social- och hälsovårdstjänsterna eller för förverkligandet av funktionella utvecklingsprojekt. Arbetsgruppen gjorde ett förslag i huvuddrag om regler och instruktioner på lägre nivå. Arbetsgruppen har konstaterat att till den av statsrådet årligen utgivna förordningen om social- och hälsovårdens resurser bör man i fortsättningen bifoga de tyngdpunkter och kriterier som ställs upp för bl.a. utvecklingsprojekt. Förutom en reglering på förordningsnivå finns det sannolikt ett behov av en friare handledning i form av antingen guider eller instruktioner.			
Nyckelord anläggningsprojekt, hälsovård, kommuner, socialvård, statsandelar, statsbidrag, utvecklingsprojekt			
Övriga uppgifter Internet: www.stm.fi			
Seriens namn och nummer Social- och hälsovårdsministeriets promemorior 2001:40swe		ISSN 1237-0606	ISBN 952-00-1144-7
Sidoantal 68	Språk Svenska	Pris 14,80 €	Sekretessgrad Offentlig
Distribution Social- och hälsovårdsministeriets publikationsförsäljning, PB 536, 33101 Tammerfors, tfn 03-260 8158 och 03-260 8535, fax 03-260 8150, e-post: julkaisumyynti@stm.vn.fi		Förlag Social- och hälsovårdsministeriet	

KUVAILELEHTI

Julkaisija Sosiaali- ja terveysministeriö		Julkaisun päivämäärä 26.3.2002	
Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Perustamishankejärjestelmän uudistamista valmisteleva työryhmä Puheenjohtaja: Aino-Inkeri Hansson Sihteeri: Ritva Kujala		Julkaisun laji Työryhmämuistio	
		Toimeksiantaja Sosiaali- ja terveysministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 22.11.1999	
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankejärjestelmän uudistamista valmistelleen työryhmän muistio (Promemoria av arbetsgruppen med uppgift att bereda revideringen av systemet med anläggningsprojekt inom social- och hälsovården)			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 22.11.1999 työryhmän valmistelemaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) 4 luvun mukaisten perustamishankkeiden valtionosuusjärjestelmän uudistamista. Työryhmän tehtävänä oli 1) valmistella ehdotus hallituksen esitykseksi Eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta sekä 2) valmistella uudistumisen käynnistymiseen liittyvä ministeriön ohjeistus ja koulutus. Työryhmä selvitti nykyisin voimassa olevan perustamishankejärjestelmän mukaisen rakentamisen tilaa kunnissa ja kuntayhtymissä, hankejärjestelmän uudistamiseen liittyvien selvitysten sisältöä sekä uudistusta valmisteltaessa huomioon otettavat lainsäädäntömuutokset. Lisäksi selvitettiin erilaisia sosiaali- ja terveydenhuoltoa tukevia rahoitusjärjestelmiä ja kuvattiin eräitä merkittäviä kehittämishankkeita, joita sosiaali- ja terveysministeriö on ollut rahoittamassa. Työryhmä päätyi jo alkuvaiheessa siihen, että vaikka merkittävä osa nykyisin perustamishankkeisiin käytettävissä olevista voimavaroista suunnataan jatkossa kehittämishankkeiden tukemiseen, myös rakentamista tulee jossain määrin tukea. Työryhmä teki ehdotuksen hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamiseksi siten, että lakiin lisättäisiin säännökset kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnallisten kehittämishankkeiden tukemisesta. Valtionavustusta kehittämishankkeen toteuttamiseen voisi saada kunta tai kuntayhtymä, mutta hankkeeseen voisi osallistua myös muita kuin kunnallisia organisaatioita, esimerkiksi alan järjestöjä. Tavoitteena on erityisesti kiinnittää huomiota sellaisten kuntien tarpeisiin, joilla ei ole riittävästi henkilöstö- ja muita voimavaroja tai osaamista toimintojen uudistamiseksi tai kehittämishankkeisiin. Kuntien yhteistyöllä saataisiin aikaan hankkeita, joihin kunnilla ei olisi yksin mahdollisuuksia. Kuntien ja kuntayhtymien rakentamista työryhmä ehdotti voitavan tukea silloin, jos kunnan taloudellinen tilanne on erityisen vaikea ja hanke olisi välttämätön sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi tai toiminnallisen kehittämishankkeen toteuttamiseksi. Työryhmä teki pääpiirteittäisen ehdotuksen alemmanasteisesta sääntelystä ja ohjeistuksesta. Työryhmä on todennut, että vuosittain annettavaan valtioneuvoston asetukseen sosiaali- ja terveydenhuollon voimavaroista tulee jatkossa sisällyttää muun muassa kehittämishankkeille asetettavat painopisteet ja kriteerit. Asetustasoisen sääntelyn lisäksi on todennäköisesti tarpeen antaa myös vapaamuotoisempaa ohjausta joko oppaan tai ohjeen muodossa.			
Avainsanat: (asiasanat) kehittämishankkeet, kunnat, perustamishankkeet, sosiaalihuolto, terveydenhuolto, valtionavut, valtionosuudet			
Muut tiedot Internetissä www.stm.fi			
Sarjan nimi ja numero Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2001:40swe		ISSN 1237-0606	ISBN 952-00-1144-7
Kokonaissivumäärä 68	Kieli ruotsi	Hinta 14,80 €	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja STM:n julkaisumyynti, PL 535, 33101 Tampere puh. 03-260 8158 ja 03-260 8535 fax 03-260 8150, sähköposti: julkaisumyynti@stm.vn.fi		Kustantaja Sosiaali- ja terveysministeriö	

DOCUMENTATION PAGE

Publisher Ministry of Social Affairs and Health		Date 26 March 2002	
Authors Working party preparing the reform of the establishment project system of social welfare and health care Chairman: Aino-Inkeri Hansson Secretary: Ritva Kujala		Type of publication Working Group Memorandum	
		Commissioned by Ministry of Social Affairs and Health	
		Date of appointing the organ 22 November 1999	
Title of publication Memorandum of the working party preparing the reform of the establishment project system of social welfare and health care			
Parts of publication			
Summary On 22 November 1999, the Ministry of Social Affairs and Health set up a working party to prepare the reform of the government grant system of the establishment projects in accordance with chapter 4 of the Act on Planning and Government Grants for Social Welfare and Health Care (733/1992). The task of the working party was 1) to prepare a law proposal for a Government bill to Parliament for amending the Act on Planning and Government Grants for Social Welfare and Health Care as well as 2) to prepare instruction and training in the Ministry related to the starting of the reform. The working party examined the situation of construction in accordance with the establishment project system currently in force in municipalities and municipal federations, the content of the examinations related to the reform of the project system as well as the legislative amendments to be taken into account when preparing the reform. In addition, different financial systems supporting social welfare and health care were examined and some significant development projects, which the Ministry of Social Affairs and Health has been financing, were described. The working party came already at the beginning to the conclusion that, though a remarkable part of the resources currently available for establishment projects will from now on be channeled to support development projects, also construction must be supported to some extent. The working party made a proposal for a Government bill to amend the Act on Planning and Government Grants for Social Welfare and Health Care so that provisions on supporting operational development projects of social welfare and health care of municipalities and municipal federations would be added to the Act. A municipality or a municipal federation could receive government aid for carrying out a development project but also organizations other than municipal ones, for example organizations of the branch, could take part in the project. The aim is to pay special attention to the needs of municipalities which do not have enough personnel and other resources or knowledge for projects to reform or develop functions. Co-operation between municipalities would create projects which the municipalities could not carry out alone. The working party proposed that construction in municipalities and municipal federations could be supported if the financial situation of the municipality is especially difficult and the project would be necessary for securing social and health services or carrying out an operational development project. The working party made a general proposal for a lower level regulation and instruction. The working party has stated that the government decree on the resources of social welfare and health care issued annually shall from now on include among other things the accents and criteria to be set for the development projects. In addition to regulation of the level of a decree, it is probably necessary to provide also more informal guidance in the form of either a guide or an instruction.			
Key words establishment projects, development projects, government aid, government grants, health care, municipalities, social welfare			
Other information Internet: www.stm.fi			
Title and number of series Working Group Memorandums of the Ministry of Social Affairs and Health 2001:40swe		ISSN 1237-0606	ISBN 952-00-1144-7
Number of pages 68	Language Swedish	Price €14,80	Publicity Public
Distributor/Orders Ministry of Social Affairs and Health, Publications Sale, P.O.Box 536, FIN 33101 Tampere, Finland, tel. +358 3 260 8158 and +358 3 260 8536, fax +358 3 260 8150, e-mail julkaisumyynti@stm.vn.fi		Financier Ministry of Social Affairs and Health Finland	

Till social- och hälsovårdsministeriet

Den 22.11.1999 tillsatte social- och hälsovårdsministeriet en arbetsgrupp som skulle revidera systemet med statsandel för anläggningsprojekt i enlighet med kapitel 4 i lagen om planering av och statsandelar för social- och hälsovården (733/1992)

Till arbetsgruppens uppgifter hörde

- 1) att bereda regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om planering av och statsandelar för social- och hälsovården (733/1992)
- 2) att förbereda handledning och utbildning inom ministeriet i anslutning till revideringen

Till ordförande för arbetsgruppen utsågs biträdande avdelningschef **Aino-Inkeri Hansson** från social- och hälsovårdsministeriet och till medlemmar utsågs regeringsrå-

det Jouko **Narikka**, medicinalrådet Risto **Pomoell**, överinspektör Kari **Ilmonen**, regeringssekreterare Ritva **Kujala**, konsultativ tjänsteman Raimo **Salonen** och finsanssekreterare Arto **Salmela** från social- och hälsovårdsministeriet, budgetrådet Raija **Koskinen** från finansministeriet, socialrådet Elli **Aaltonen** från Östra Finlands länsstyrelse, utvecklingschef Jouko **Heikkilä** från Finlands Kommunförbund, kommundirektör Gun **Kapténs** från Larsmo kommun samt överläkare Veli-Pekka **Prinssi** från samkommunen Härkätien kansanterveystyön kuntayhtymä. Ritva **Kujala** utsågs till arbetsgruppens sekreterare.

Arbetsgruppens tidsfrist delades in i två stadier; arbetsgruppen skulle bereda regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården senast den 31.3.2000 samt en nödvändig handledning och utbildning i anslutning till införandet av det nya systemet senast den 30.9.2000. Genom ett beslut som fattades den 3.3.2000 förlängdes tidsfristen för revideringen av lagstiftningen till 31.5.2001 och för handledningen till 30.9.2001. Tidsfristen förlängdes ytterligare genom ett beslut den 31.5.2001 för revideringen av lagstiftningen till 31.10.2001 och för handledningen till 28.2.2002.

Arbetsgruppen sammanträdde 28 gånger.

Under arbetets gång hörde arbetsgruppen följande experter: lagstiftningsrådet Arto Sulonen från undervisningsministeriet, resultatombudsman Juha Teperi, utvecklingschef Riitta Haverinen och utvecklingschef Simo Kokko från Stakes, kommundirektör Paavo Tyrväinen och social- och hälsovårdsdirektör Riitta Nousiainen från Libelits kommun, ledande läkare Veikko Mikkonen från Nyslotts samkommun för primärvård, Timo Kunttu, chef för Mellersta Finlands sjukvårdsdistrikt, generalsekreterare Jouko Vasama, Social- och Hälsoorganisationernas samarbetsförening SAF r.f., sakkunnig läkare Riitta Työläjärvä från Tjänstemannacentralorganisationen FTFC, ombudsman för statistiska frågor Jorma Peussa från Kommunsektorns fackförbund r.f., överinspektör Pekka Mykrä från Penningautomatföreningen, verkställande direktör Nicholas Anderson samt vice verkställande direktör Juha Heinonen från Kommunfinans, direktör Martti af Heurlin från TEKES, utvecklingschef Marja Koivula från förbundet på landskapsnivå i Päijänne-Tavastland samt projektkoordinator Sirpa Liljeström från social- och hälsovårdsministeriet.

För kommentarer i anslutning till utredningen av kommunernas ekonomiska situation, hörde arbetsgruppen konsultativ tjänsteman Rainer Alanen från inrikesministeriet. I frågor angående kriterier för utvecklingsprojekt hördes överdirektör Matti Heikkilä från Stakes.

Arbetsgruppens uppgifter blev färdiga i två etapper i enlighet med uppdraget. Till arbetsgruppens promemoria har fogats en bilaga om arbetsgruppens förslag till regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (den version som var på remissrunda den 14.12.2001) samt ett kort sammandrag av de utlåtanden som getts i anslutning till förslaget.

Efter att arbetsgruppen slutfört sitt arbete, överlämnade den sin promemoria högakt-
ningsfullt till social- och hälsovårdsministeriet.

Helsingfors den 28 februari 2002

Aino-Inkeri Hansson

Jouko Narikka

Risto Pomoell

Kari Ilmonen

Raimo Salonen

Arto Salmela

Raija Koskinen

Elli Aaltonen

Jouko Heikkilä

Gun Kapténs

Veli-Pekka Prinssi

Ritva Kujala

INNEHÅLLSFÖRTECKING

1.	INLEDNING.....	15
2.	DET NUVARANDE SYSTEMET MED ANLÄGGNINGSPROJEKT	16
3.	BYGGANDET INOM SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDEN I KOMMUNER I DAG.....	18
4.	UTREDNINGAR OCH ÄNDRINGAR I LAGSTIFTNINGEN I ANSLUTNING TILL REVIDERINGEN AV SYSTEMET MED ANLÄGGNINGSPROJEKT	20
4.1.	Propositioner från utredningsmän och arbetsgrupper	20
4.1.1.	<i>Utredningsman Heikki Koskis förslag</i>	<i>20</i>
4.1.2.	<i>Undervisningsministeriets riktlinjer</i>	<i>20</i>
4.1.3.	<i>Utredningsman Jukka Pekkarinens utredning.....</i>	<i>21</i>
4.1.4.	<i>Beslut om åtgärder som syftar till att öka stabiliteten inom kommunal ekonomi.....</i>	<i>22</i>
4.2.	Ändringar i lagstiftningen som beaktades vid beredningen av projektreformen	22
4.2.1.	<i>Statsunderstödslagen</i>	<i>22</i>
4.2.2.	<i>Ändring av kommunindelningenslagen</i>	<i>23</i>
5.	FINANSIELLA SYSTEM SOM STÖDER SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDEN	23
5.1.	Social- och hälsovårdsministeriets forsknings- och utvecklingsprojekt (s.k. FoU-projekt) (mom. 33.01.21)	23
5.2.	Vissa specialprojekt (mom. 33.01.63)	23
5.2.1.	<i>Hälsovård inför 2000-talet</i>	<i>24</i>
5.2.2.	<i>Folkhälsoprogrammet Hälsa 2015.....</i>	<i>24</i>
5.2.3.	<i>Det nationella projektet för en trygg hälso- och sjukvård i framtiden</i>	<i>25</i>
5.2.4.	<i>Det s.k. TATO-projektet.....</i>	<i>25</i>
5.2.5.	<i>Nätverk för specialservice (VEP)</i>	<i>25</i>
5.2.6.	<i>Kompetenscentrum inom det sociala området.....</i>	<i>26</i>
5.2.7.	<i>Projekt för utvecklingen av en obruten servicekedja inom regional social- och hälsovård och en socialförsäkring i anslutning till denna, samt stödgivande datateknologi (Makropiloten i Satakunda</i>	<i>26</i>
5.2.8.	<i>Utvecklingsprojekt i de ekonomiska regionerna.....</i>	<i>27</i>
5.3.	<i>”Framtidspaketet” (mom. 33.01.64).....</i>	<i>27</i>
5.4.	Anslag för hälsofrämjande (mom. 33.53.50).....	27
5.5.	Projekt som stöds med Europeiska unionens fondmedel.....	28
5.6.	Penningautomatföreningens understöd.....	29
5.7.	Arbetskraftsministeriets sysselsättningsmedel	30
5.8.	Miljöministeriets reparationsunderstöd	30
5.9.	Finansiering från Teknologiska utvecklingscentralen TEKES.....	30
6.	REVIDERING AV SYSTEMET MED ANLÄGGNINGSPROJEKT	31
6.1.	Regeringsproposition om revidering av systemet med anläggningsprojekt	31
6.2.	Administration av utvecklingsprojekt och anläggningsprojekt	32
7.	BESTÄMMELSER OCH ANVISNINGAR AV LÄGRE GRAD.....	33
7.1.	Nuvarande bestämmelser.....	33
7.1.1.	<i>Anvisningar gällande utvecklingsprojekt</i>	<i>33</i>
7.1.2.	<i>Anvisningar gällande anläggningsprojekt.....</i>	<i>33</i>
7.2.	Nödvändiga författningar och andra anvisningar samt huvudinnehållet på olika författningsnivåer.....	33

7.3. Innehållet i anläggningsprojekt.....	35
7.4. Utbildning och information i samband med revideringen	36
7.5. Preliminär tidtabell för olika åtgärder.....	36

BILAGA 1 Ett förslag, berett av en arbetsgrupp med uppgift att revidera systemet med anläggningsprojekt, till regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården

BILAGA 2 Ett kort sammandrag av utlåtanden om arbetsgruppens förslag till ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården

1. INLEDNING

Statligt stöd till kommunala investeringar inom social- och hälsovården har ingått som en väsentlig del i systemet med statsandel för social- och hälsovården. Ändamålsenligheten i fråga om systemet med anläggningsprojekt har diskuterats livligt efter den totala statsandelsreformen 1993. Å ena sidan har man konstaterat att de för social- och hälsovården nödvändiga byggnaderna redan existerar, å andra sidan, framför allt på grund av flyttningsrörelsen, uppstår det t.o.m. ett behov av nybyggen bl.a. när det gäller dagvården och den öppna hälsovården. Ändringen av servicestrukturen har skapat ett behov att bygga om och modernisera lokaler av anstaltstyp, så att de blir lämpliga för tjänster inom öppenvården. Dessutom finns ett behov av grundliga renoveringar på grund av byggnadernas ålder. Samtidigt har de anslag som staten har till sitt förfogande minskat. Till följd av allt detta har det uppstått ett behov att överväga nödvändigheten och ändamålsenligheten av det nuvarande systemet. En revidering av systemet med anläggningsprojekt inom social- och hälsovården ansågs vara oundviklig.

Revideringen av systemet med anläggningsprojekt inleddes sommaren 1999, då regeringens proposition om ändring av 27 § i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (RP 79/1999) bereddes. Regeringens proposition gällde beloppet av den statsandel som betalades för anläggningsprojekt. Avsikten var att i fråga om alla projekt sänka statsandelen till 25 procent av de totala kostnaderna från och med ingången av 2000, dock så att statsandelen för små projekt (2 - 25 milj. mk) under en övergångsperiod åren 2000 - 2001 fortfarande var 25 - 50 procent i enlighet med de då gällande bestämmelserna. I riksdagens behandling ansågs en så snabb ändring inte vara ändamålsenlig, varför riksdagen ändrade lagens ikraftträdande. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2002 och för små projekt gäller en övergångstid 2002 - 2003, under vilken statsandelen är 25 - 50 procent.

I regeringens proposition hade det redan konstaterats, att sänkningen av statsandelsprocenten är den första fasen i en större reform. I motiveringen till regeringens proposition konstateras, att de resurser som för närvarande finns tillgängliga för anläggningsprojekt inom den av statsrådet fastställda utgiftsramen riktas till projekt som stöder utvecklingen och effektiveringen av kommunernas social- och hälsovård samt nya arbetssätt. Ytterligare konstateras det i motiveringen, att man undantagsvis fortfarande kan stöda även byggnadsprojekt i de fall då projekten anknyter till utveckling av social- och hälsovårdsverksamheten i kommunen.

Social- och hälsovårdsutskottet har i sitt betänkande gällande regeringens proposition konstaterat, att en revidering av statsandelssystemet så att det effektivt stöder utvecklingen av servicesystemet och t.ex. investeringar i kunnande och know-how bör understödjas med tanke på utvecklingen av social- och hälsovården. I utskottets utlåtande har dessutom konstaterats, att också investeringar i byggnader, maskiner och anordningar och andra motsvarande förutsättningar för den fysiska verksamheten är viktiga och kan på motsvarande sätt främja utvecklingen av social- och hälsovården. Så har utskottet också intagit den ståndpunkten, att byggnadsprojekt som stöder den funktionella utvecklingen av social- och hälsovården skall kunna stödjas också annat än tillfälligt, och att det reviderade systemet också i tillräcklig utsträckning måste beakta små och mindre bemedlade kommuner för att jämlikhet i servicen skall uppnås.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 22 november 1999 en arbetsgrupp för att bereda revideringen av systemet med anläggningsprojekt. Arbetsgruppen tillsattes för perioden 22.11.1999 – 30.9.2000 med syfte att bereda ett förslag till ändring av lagstiftningen i form av en regeringsproposition senast den 31 mars 2000 samt anvisningar och en plan för verkställandet i anknytning till detta senast den 30 september 2000. Arbetsgruppens uppdrag ändrades några gånger: först på våren 2000 och sedan sent på våren 2001. Arbetsgruppen skulle lämna sitt förslag i form av en regeringsproposition före utgången av oktober 2001. Anvisningarna för verkställandet av det nya systemet skulle beredas senast den 28 februari 2002.

Arbetsgruppen har i sitt arbete tagit hänsyn till både de i motiveringen till regeringens proposition noterade synpunkterna samt riksdagens diskussion i samband med och utanför behandlingen av regeringens proposition. Kommunekonomiska utredningsmannen Pekkarinen och hans efterträdare, den så kallade statssekreterare Sailas arbetsgrupp, har båda lämnat sina förslag utgående från vilka regeringens finanspolitiska ministerutskott har fattat sina beslut. Vid beredningen av regeringens proposition har man utgått från dem.

2. DET NUVARANDE SYSTEMET MED ANLÄGGNINGS- PROJEKT

Systemet med planering av och statsandel för social- och hälsovården reviderades grundligt vid ingången av 1993, då lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) trädde i kraft. Genom reformen ändrades statsandelen för kommunernas driftskostnader så att den numera bestäms på kalkylmässiga grunder. I systemet med statsandel för investeringar gjordes inte stora ändringar, utan för anläggningsprojekt som är nödvändiga för ordnande av social- och hälsovården kunde som tidigare till kommuner och också samkommuner betalas en särskild statsandel. Systemet med statsandel för anläggningsprojekt har ändrats så att det till sina grunder och sin förvaltning blev klarare redan med stöd av den lag, som trädde i kraft vid ingången av 1990. Dessförinnan var behandlingen av anläggningskostnadsprojekt inom statsförvaltningen mycket detaljerad och invecklad.

Enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården avses med anläggningsprojekt en funktionsmässig helhet som utgörs av byggande, anskaffning eller ombyggnad av lokaler eller anskaffning av annan egendom eller en motsvarande åtgärd. Anskaffning av markområde anses inte vara ett anläggningsprojekt.

Anläggningsprojekt vilkas totalkostnader är över 3 450 000 euro (stora projekt), de maximikostnader som ligger till grund för statsandel för projekten samt projektens inledningsår godkänns i resursförordningen, som utfärdas årligen i samband med avlåtandet av propositionen om statsbudgeten. För projekt med totalkostnader mellan 270 000 och 3 450 000 euro (små projekt) godkänns i resursförordningen maximibeloppet av kostnaderna i hela landet, dvs. det eurobelopp inom ramen för vilket dylika projekt kan genomföras.

Ett anläggningsprojekt kan också vara gemensamt för flera förvaltningsområden. Statsbidragsmyndigheten skall då vidta åtgärder för att genomförandet av projektet i sin helhet skall kunna inledas under samma år. Dylika projekt har genomförts endast i ett fåtal fall. För det mesta har dessa projekt varit gemensamma för bildningsväsendet och socialvården. Om t.ex. ett projekt som är gemensamt för bildningsväsendet och socialvården inom bildningsväsendet har fått bekräftelse för ett tidigare år än inom socialvården, har kommunen på begäran beviljats tillstånd att inleda projektet i förtid, innan projektet bekräftats. Anläggningsprojektet skall inledas det år under vilket det enligt fastställelsen skall bli genomfört eller under det följande året. Social- och hälsovårdsministeriet kan av särskilda skäl på ansökan besluta, att genomförandet av ett anläggningsprojekt får inledas innan det har fastställts. Statsandelen för projektet betalas efter fastställelsen av projektet och den fördelas så att den täcker den faktiska byggnadstiden.

Kommunerna och samkommunerna lämnar årligen före utgången av december till länsstyrelsen sin plan för de anläggningsprojekt som kommer att genomföras under de följande fyra åren. Utgående från kommunernas planer fastställer länsstyrelsen före utgången av februari de stora projekt som skall inledas under planeringsperiodens första år samt maximibeloppet för de kostnader som berättigar till statsandel för små projekt. Länsstyrelsen skall i samband med fastställandet av anläggningsprojekt meddela kommunen eller samkommunen ett förhandsbeslut om de stora projekt som kan inledas året efter verksamhetsåret och om maximibeloppet för kostnaderna för små projekt. Förhandsbeslutet är bindande för länsstyrelsen då den fastställer de projekt som skall inledas följande år, om inte något annat följer av statsbudgeten eller resursbeslutet.

För anläggningsprojekt betalas statsandel högst för de kostnader som länsstyrelsen har fastställt. Utbetalningen av statsandelen grundar sig på ett formellt förskottssystem och förskotten betalas ut i jämnstora partier. Efter att anläggningsprojektet färdigställts följer en statsandelsutredning. Om projektets faktiska kostnader underskrider de bekräftade kostnaderna skall statsandel betalas för de faktiska kostnaderna.

Från och med ingången av 1996 slopades bärkraftsklassificeringen av kommunerna. Detta inverkar på grunderna för fastställandet av statsandelen för anläggningsprojekt. Statsandelens storlek baserar sig på kommunernas utjämnade kalkylerade skatteinkomst. Samtidigt ändrades skalan för statsandelar så, att maximibeloppet av statsandelen sjönk från 70 procent till 50 procent av kostnaderna och minimibeloppet är 25 procent av kostnaderna. Kommunen får i statsandel 50 procent, om dess utjämnade kalkylerade skatteinkomst ligger på utjämningsgränsen. Om den utjämnade skatteinkomsten överskrider utjämningsgränsen, bestäms statsandelen så, att varje från utjämningsgränsen beräknad tillväxt av den utjämnade skatteinkomsten med minst en procent minskar statsandelen med en procentenhet tills statsandelen är 25 procent. Den genomsnittliga statsandelsprocenten är ca 42.

Det kan bestämmas, att en sådan proportionell del av den anskaffade egendomens gängse värde som motsvarar statsandelen för anläggningsprojekt inom social- och hälsovården helt eller delvis skall återbetalas till staten, om egendomen har överlåtits eller om verksamheten upphör eller om det syfte för vilket egendomen används blir varaktigt ändrat och egendomen inte används för någon annan verksamhet som berättigar till statsandel. Statsandelen kan emellertid inte återkrävas på en sådan grund som har uppstått senare än 30 år efter att statsandelsutredningen om projektet inlämnades.

Social- och hälsovårdsministeriet beslutar om återbetalningsskyldigheten. Mottagaren av statsandel är i lagen ålagd anmälningsplikt och skall inom sex månader anmäla ändringar i de förhållanden som fastställts i bestämmelsen. Om anmälningsplikten försummas blir skyldigheten att återbetala statsandelen huvudregel. Ministeriet kan av särskild orsak avvika från denna regel.

För behandling av anläggningsprojekt fastställer social- och hälsovårdsministeriet en projektplan och formulären för statsandelsutredningen av projektet utgående från lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

För att avgöra statsandelen för projekt och för att rationalisera behandlingen har man utvecklat ett riksomfattande STVO-adb-system som stöder behandlingen av anläggningsprojekt och beslutsfattandet i anslutning till denna. Dessutom harmoniserar systemet länsstyrelsernas beslut. Utöver länsstyrelserna har även social- och hälsovårdsministeriet samt Stakes tillgång till STVO-adb-systemet. Även kommuner och samkommuner kan vid behov beviljas rätt att använda systemet.

3. BYGGANDET INOM SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDEN I KOMMUNER I DAG

Tyngdpunkten i anläggningsprojekt har på 1990-talet legat, och ligger i början av 2000-talet fortfarande, på grundliga reoveringar och saneringar med syftet att modernisera lokaler, eller på ombyggnad av lokaler av anstaltstyp, t.ex. åldringshem, så att de blir lämpliga för tjänster inom öppen vård eller tjänster av olika mellanformer. Framför allt behovet av barndagvård har förutsatt nybygge. I övrigt har nybygget varit på klar nedgång.

Till anläggningsprojekt riktades i slutet av 1990-talet mindre resurser än tidigare på grund av statens ekonomiska situation. De minskade resurserna har under de allra senaste åren dock i högre grad påverkats av det faktum att det s.k. förstabygget till största delen är slutfört. I byggnadsbeståndet inom social- och hälsovården finns dock ett behov av grundliga reparationer på grund av byggnadernas ålder. Framför allt på grund av flyttningsrörelsen uppstår också ett behov av nybygge bl.a. när det gäller dagvården och den öppna hälsovården. Kommunerna och samkommunerna har föreslagit betydligt fler anläggningsprojekt inom social- och hälsovården som de anser nödvändiga och som skulle genomföras med hjälp av statsandel än vad som är möjligt att genomföras. För planeringsperioden 2001 - 2003 (1999 - 2002) är totalkostnaderna för kommunernas projektplaner i genomsnitt 1 800 (1 600) milj. mk per år.

Social- och hälsovårdsministeriet utredde våren 2001 genom en förfrågan som riktades till länsstyrelserna statsandelens betydelse för genomförandet av anläggningsprojekt. Avsikten var bl.a. att få reda på om det fanns projekt som inte blivit genomförda eller om det skett sådana förändringar hos ägarparterna att ett projekt kunnat genomföras t.ex. med Penningautomatföreningens stöd i de fall där projektet inte har kunnat beviljas statsandel. Enligt utredningen har sjukvårdsdistrikten och de större städerna kunnat finansiera en stor del av sin anskaffning av utrustning och de mest akuta byggnadsreparationerna utan statsandel. De största byggnadsprojekten och mindre kommuners och

samkommuners projekt har man dock varit tvungen att skjuta upp, eftersom kommuner och samkommuner haft föga möjligheter att genomföra projekt utan statligt stöd.

Framför allt tillväxtkommuner som Uleåborg, Helsingfors och Esbo har genomfört dagvårdsprojekt både med helt egen finansiering och med hjälp av statsandel. I dessa kommuner förekommer daghemsbyggande i stor utsträckning. För att uppfylla dagvårdsskyldigheten har också många andra kommuner i olika delar av landet byggt daghem med hjälp av egen finansiering. Också reparationer som kräver akuta åtgärder på grund av mögel- och fuktskador har kommunerna och samkommunerna försökt genomföra snabbt och med egen finansiering. När en fuktskada i en byggnad har orsakat stora och dyra ombyggnads- och reparationsbehov har kommunerna dock i allmänhet föreslagit att det skall slås fast att projektet berättigar till statsandel.

Eftersom någon heltäckande utredning om genomförandet av projektet med statlig, kommunal eller privat finansiering inte har gjorts, finns ingen helhetsbild av läget att tillgå. Länsstyrelsen får endast i ett fåtal fall information om hur ett projekt har genomförts i en kommun, om statsandel inte har beviljats projektet. Med stöd av den information som finns att tillgå kan man dock konstatera att en del av projekten helt har blivit ogenomförda.

Kommunerna får stöd för genomförande av byggnadsprojekt inom social- och hälsovården huvudsakligen via statsandelssystemet. Tidigare har kommunerna också fått stöd av sysselsättningsmedel, men andelen har aldrig varit speciellt stor och har under de senaste åren minskat ytterligare. Penningautomatföreningen beviljar organisationer investeringsunderstöd. Kommunerna kan inte vara mottagare av understöd, men i vissa fall har en kommun varit minoritetsägare i en förening som har fått understöd t.ex. för att bygga ett servicehus för äldre.

På grundval av den förfrågan som riktades till länsstyrelserna våren 2001 kan man konstatera, att länsstyrelserna inte har exakta uppgifter om ägandeförhållandena i ett projekt som kommunen ursprungligen skulle genomföra med stöd av statsandel har ändrats så, att det har kunnat genomföras med hjälp av stöd från Penningautomatföreningen. Det finns uppgifter om endast några projekt där planerna har ändrats och t.ex. en förening för äldreomsorg har tagit sig an projektet.

4. UTREDNINGAR OCH ÄNDRINGAR I LAGSTIFTNINGEN I ANSLUTNING TILL REVIDERINGEN AV SYSTEMET MED ANLÄGGNINGSPROJEKT

4.1. Propositioner från utredningsmän och arbetsgrupper

4.1.1. Utredningsman Heikki Koskis förslag

Utredningsman Heikki Koski har i slutrapporten över sitt utredningsarbete (Kommittébetänkande 1996:16) behandlat ett separat statsandelssystem för anläggningsprojekt och konstaterat, att även om kommunernas serviceinfrastruktur i hög grad är färdigt uppbyggd finns dock ett behov av grundliga reparationer och datanätsinvesteringar, som kan bli ekonomiskt för betungande för små kommuner. Han har även konstaterat att det fortfarande kan vara påkallat att på ett samordnat sätt främja investeringar som från riksomfattande synpunkt kan anses viktiga och vars ordnande ligger på kommunernas ansvar.

Koski föreslog att för sådana investeringar inom social- och hälsoförvaltningen, som med beaktande av kommunens ekonomiska genomföringsmöjligheter kan anses som stora (bl.a. nätverksinvesteringar), kan fortfarande beviljas statsandel upp till 25 - 50 procent av projektets totala kostnader. Han motiverade sitt förslag med att även de nödvändiga investeringarna lätt kan bli ogenomförda i små kommuner, om inte statsandel beviljas till dessa. Även kommunernas jämlika behandling kan riskeras av deras olika ”grad av beredskap”. Sysselsättningssynpunkterna är också av stor betydelse. Koski konstaterade därför, att i och med att sysselsättningsläget förbättras kan statsandelar gradvis avskaffas. Även då skall möjligheten till statsandelar för exceptionella och speciellt stora investeringar behållas.

4.1.2. Undervisningsministeriets riktlinjer

Undervisningsministeriet tillsatte i januari 1999 en anläggningsprojektsarbetsgrupp som har berett revideringen av systemet med anläggningsprojekt i två stadier. Under första stadiet gjorde arbetsgruppen inga förslag utan utredde i enlighet med själva uppdraget vilka för- och nackdelar avskaffandet av systemet med statsandel för anläggningsprojekt skulle föra med sig. Likaså granskade arbetsgruppen olika modeller för genomförande (procentmodell och kostnadsmodell) som kommer i fråga vid revideringen, beskrev nödvändiga arrangemang under övergångsperioden och framförde till slut vissa synpunkter på förverkligandet av revideringen. Arbetsgruppen hade dessutom diskuterat möjligheten att för vissa delar behålla en särskild statsandel för anläggningsprojekt (grundundervisning).

Arbetsgruppen föreslog i sin andra mellanrapport från den 29 december 2000 att ett särskilt system med statlig finansiering för anläggningsprojekt behålls i grundundervisningen. Arbetsgruppen motiverar sitt förslag med att jämlikheten i fråga om utbildning bör tryggas. Systemet med statlig finansiering av anläggningsprojekt bör också utvecklas så, att det bättre än hittills beaktar möjligheterna för kommuner med olika ekono-

misk situation och av olika storlek att finansiera de investeringar som grundundervisningen förutsätter.

Arbetsgruppen föreslog att alla kommuner enligt lagen också i framtiden skall ha möjlighet att få statsandel för anläggningsprojekt inom grundundervisningen. Statsandelsprocenten sänks dock i fråga om kommuner med god ekonomisk ställning, dvs. i fråga om kommuner vilkas utjämnade skatteinkomst per invånare klart överskrider utjämningsgränsen. Den lägsta statsandelsprocenten skall vara 5 procent och den högsta 50 procent. Genom att behålla statsandelsprocenten vid 50 procent vill arbetsgruppen betona statens delansvar när det gäller jämlika utbildningsmöjligheter för eleverna i grundundervisningen, oberoende av kommunens ekonomiska ställning. Skolvägen för små barn i den läropliktsbaserade grundundervisningen får inte bli för lång på grund av systemet för finansiering av anläggningsprojekt.

4.1.3. Utredningsman Jukka Pekkarinens utredning

Inrikesministeriet utnämnde den 21 december 1999 en utredningsman, politices doktor Jukka Pekkarinen, som skulle utreda kommunernas uppgifter, finansiella ställning samt det finansiella förhållandet mellan kommunerna och staten. Dåvarande chef för kommunalekonomin, Arto Laitinen från Finlands kommunförbund utnämndes som sakkunnig för utredningsarbetet, med uppgift att göra en separat utredning av statsandelssystemet samt att ge förslag till nödvändiga granskningsåtgärder. Den utsatta tiden för utredningsmannen gick ut den 31 december 2000. Eftersom både undervisningsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet då hade tillsatt en arbetsgrupp som beredde revideringen av systemet med anläggningsprojekt, tog utredningsmannen inte i detalj ställning till ändringar under beredning.

Utredningsman Pekkarinen konstaterar i sin rapport, att det statliga stödet till anläggningsprojekt har minskat med tiden och att dess betydelse för kommunalekonomin som helhet inte längre är anmärkningsvärd. Från en enskild kommuns synpunkt kan direkt projektstöd i vissa förhållanden anses vara motiverat. Behov av sådant stöd kan å ena sidan förekomma i kraftigt växande kommuner i syfte att jämna ut investeringstoppar och å andra sidan i kommuner vars ekonomiska situation eller varaktigt otillräckliga resurser inte gör det möjligt att genomföra ens nödvändiga underhållsinvesteringar.

Vad beträffar statsandelen för anläggningsprojekt, betonade utredningsmannen behovet av ett enhetligt system. I utredningen föreslås, att ett separat system med statsandel för anläggningsprojekt som regel avskaffas och att kapitalkostnader på ett kostnadsneutralt sätt tillfogas de nuvarande grunderna för statsandel för driftskostnader. Undervisningsministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet skulle dessutom kunna ha till sitt förfogande ett speciellt utvecklingsanslag, som efter noggrant övervägande kan beviljas enstaka anläggningsprojekt som med fog är i behov av detta stöd.

4.1.4. Beslut om åtgärder som syftar till att öka stabiliteten inom kommunal ekonomi

Den 15 maj 2001 fattade regeringens finanspolitiska ministerutskott ett beslut om vissa, nedan nämnda åtgärder som syftar till att öka stabiliteten inom kommunal ekonomi och framför allt jämna ut ekonomiska skillnader mellan kommuner samt trygga kommuninvånarnas basservice.

En av de åtgärder som det fattades beslut om gällde revideringen av återkrav av mervärdesskatt år 2002 genom att till största delen kvitta mervärdesskattebeloppet mot samfundsskatt och även mot statsandelar motsvarande den mervärdesskatt som inte längre är med i kommuners och samkommuners kostnadsunderlag. Utgående från detta har mervärdesskattesystemet ändrats från och med ingången av 2002 så, att statsandelen för anläggningsprojekt år 2002 och för projekt som fastställs därefter kommer att betalas för de moms fria kostnaderna.

Ministerutskottet betonade kraftigt vikten av att genomföra ändringar i kommunindelningen. Man beslöt att främja sammanslagning av kommuner genom att stöda investeringar och utvecklingsprojekt. Ytterligare stöd kan beviljas bl.a. för utvecklingsprojekt inom undervisningsväsendet och social- och hälsovården som främjar sammanslagning av kommuner. Innehållet i ändringarna i kommunindelningenslagen beskrivs närmare i nästa stycke.

4.2. Ändringar i lagstiftningen som beaktades vid beredningen av projekt-reformen

4.2.1. Statsunderstödslagen

Den nya statsunderstödslagen (688/2001) trädde i kraft den 1 september 2001. I lagen bestäms om de grunder och förfaranden som iakttas då statsunderstöd beviljas. Enligt 3 § 2 mom. i statsunderstödslagen tillämpas lagen inte på statsandel eller statsunderstöd enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. I detaljmotiveringen till lagen konstateras under detta moment, att statsunderstödslagen inte skall tillämpas som kompletterande norm på statsandelar och understöd som avses i lagstiftningen om statsandelar. Detta eftersom lagstiftningen om statsandelar utgör en helhet där avsikten är att på ett heltäckande sätt reglera de statsandelar och understöd som kompletterar dem som omfattas av systemet. Tillämpandet av bestämmelserna i statsunderstödslagen på dessa understöd förutsätter att man i lagen om statsandelssystemet i fråga genom en hänvisningsbestämmelse tillämpar bestämmelserna i statsunderstödslagen.

4.2.2. *Ändring av kommunindelningenslagen*

Kommunindelningenslagen ändrades vid ingången av 2002 (1447/2001). I 40 § bestäms om ett tidsbegränsat stöd i försökssyfte för investerings- och utvecklingsprojekt. Kommuner som går ihop kan få stöd bl.a. för utvecklande av social- och hälsovården. Paragrafen gällande stödsystemet tillämpas på ändringar i indelningen, som träder i kraft vid ingången av 2003, 2004 eller 2005. Inrikesministeriet fattar beslut om betalningen av stödet samtidigt som beslut om ändring av kommunindelningen fattas.

Om kommunerna ber om stöd för investerings- och utvecklingsprojekt för ett sådant projekt inom social- och hälsovården för vilket statsandel eller statsunderstöd beviljas med stöd av någon annan lag, skall inrikesministeriet innan stödet beviljas höra den myndighet (i detta fall social- och hälsovårdsministeriet) som beviljar statsandel eller statsunderstöd.

5. FINANSIELLA SYSTEM SOM STÖDER SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDEN

5.1. Social- och hälsovårdsministeriets forsknings- och utvecklingsprojekt (s.k. FoU-projekt) (mom. 33.01.21)

Social- och hälsovårdsministeriets ledningsgrupp frigör årligen ett anslag av omkostnaderna för det forsknings- och utvecklingsarbete som betjänar ministeriets beslutsfattande. Anslaget används för genomförande av sådana projekt som i enlighet med de godkända verksamhetslinjerna stöder uppnåendet av de mål som ställts up för ministeriets olika uppgiftsområden. Under de senaste åren har anslagets storlek varit ca 15 miljoner mark.

Anslaget delas ut utgående från ministeriets allmänna utvecklingsmål. Anslaget kan användas till att köpa nödvändig utomstående forskning från t.ex. universitet och forskningsinstitut. Anslaget kan också användas till att genomföra olika ministeriers gemensamma projekt. Även ministeriers och Finlands Akademis gemensamma forskningsprojekt har finansierats med detta anslag. FoU-anslag kan däremot inte användas till anskaffning av utrustning eller maskineri som behövs vid genomförandet av projekt eller till andra investeringsmässiga utgifter.

5.2. Vissa specialprojekt (mom. 33.01.63)

Vid sidan av FoU-anslaget använder ministeriet anslag till finansiering av vissa omfattande tidsbegränsade projekthelheter (Vissa specialprojekt mom. 33.01.63). De finansierade utvecklings- och försöksprojekten stöder ministeriets strategiska beslutsfattande. De här anslagen kan inte heller användas till investeringsmässiga utgifter.

5.2.1. *Hälsovård inför 2000-talet*

År 1997 genomfördes på initiativ av social- och hälsovårdsministeriet och Finlands Kommunförbund ett utvecklingsprojekt inom hälso- och sjukvården med syfte att kartlägga bristerna i den kommunala hälsovårdsservicen och kundens ställning inom hälso- och sjukvården samt att lägga fram förslag till åtgärder. Utgående från utredningsarbetet genomfördes 1998 - 2001 det nationella programmet Hälsovård inför 2000-talet. I programmet koncentrerade man sig på att genomföra ett tjugotal regionala åtgärder. De gällde hälso- och sjukvården på bred front, t.ex. förbättring av servicestrukturen, förbättring av kvaliteten på och effekterna av hälso- och sjukvårdstjänster, stärkande av patientens ställning, främjande av hälsan och förbättring av yrkeskunnandet. Fem regionala samarbetsgrupper som arbetade utifrån universitetssjukhusens specialansvarsområden valde ut sina spjutspetsprojekt från lokala utgångspunkter.

Genomförandet av åtgärderna integrerades som en del av sjukvårdsdistrikten och hälso-centralernas egen utvecklingsverksamhet. Under den senaste tiden har man försökt lösa problem inom hälsovården genom samarbete mellan nuvarande kommuner och samkommuner, arbetsfördelning och effektiv regional nätverksbildning. I programmet Hälsovård inför 2000-talet har man skapat innovativt regionalt samarbete för utvecklingen av processer inom hälsoservicesystemet och hälsovården. Erfarenheter och resultat från programmet har redan utnyttjats i det på hösten 2001 tillsatta nationella hälsovårdsprojektet, som det finns en kort beskrivning av längre fram.

5.2.2. *Folkhälsoprogrammet Hälsa 2015*

Statsrådets principbeslut om folkhälsoprogrammet Hälsa 2015 drar upp riktlinjerna för vår nationella hälsopolitik på 15 års sikt. I strategin betonas främjande av hälsan i istället för utveckling av hälsoservicesystemet. Bakom strategin ligger Världshälsoorganisationen WHO:s program "Hälsa för alla" som reviderades år 1998. Strategin är också en fortsättning på Finlands nationella "Hälsa för alla 2000"-program. Programmet har utarbetats av folkhälsodelegationen, tillsatt av statsrådet. Vid utarbetandet av programmet har man hört sakkunniga, gjort utredningar, hållit seminarier och haft arbetsgrupper.

Hälsa 2015 är ett samarbetsprogram, som utgör en omfattande ram för hälsofrämjandet inom samhällets olika delområden. Programmet sträcker sig över de olika förvaltningssektorerna, eftersom folkhälsan till stora delar bestäms av faktorer som står utanför den egentliga hälso- och sjukvården: livsföringen, livsmiljön, kvaliteten på olika produkter samt faktorer i samhället som stöder eller äventyrar hälsan. Verksamhetsfälten och livscykelns intar en nyckelposition. I programmet har man ställt upp åtta mål för folkhälsoarbetet. För att lösa de centrala problemen som dessa hänför sig till behövs det likriktade åtgärder av de olika aktörerna. Målen pekar på vilka resultat man vill uppnå för de olika skedena i livet. Dessutom framförs 36 prioriterade ställningstaganden som innehåller utmaningar och riktlinjer för medborgarnas vardagsmiljö och samhällets olika aktörer.

5.2.3. *Det nationella projektet för en trygg hälso- och sjukvård i framtiden*

Statsrådet tillsatte den 13 september 2001 ett nationellt projekt för en trygg hälso- och sjukvård i framtiden. Projektets uppgift är att utvärdera nuvarande problem och risker som hotar servicesystemet, samt att utarbeta en plan och ett åtgärdsprogram för att avlägsna problemen. För projektet tillsattes fyra utredningspersonpar, en utredningsman samt stödgrupper för dessa. Utredningspersonerna lämnade sina mellanrapporter till social- och hälsovårdsministeriet den 15 januari 2002. I varje mellanrapport behandlades ett av de fem olika sakområdena: Hälsovårdens organisation; Finansiering; Behovet av arbetskraft inom hälsovården och inbördes arbetsfördelning, utveckling av arbetsförhållanden och ordnande av kompletterande utbildning; Arbetsfördelning och samarbete mellan den offentliga hälsovården, den privata och tredje sektorn; samt Förenhetligande av vårdpraxis och bättre tillgång till vård och bedömning av ibruktagandet av nya forsknings- och vårdmetoder. Resultaten av arbetet publiceras i april 2002.

5.2.4. *Det s.k. TATO-projektet*

En viktig handling i det riksomfattande planeringssystemet för social- och hälsovården är mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården (TATO) som statsrådet godkänner för fyra år i sänder. För genomförande av projekt som stöder verkställandet av de åtgärdsrekommendationer som ingår i mål- och verksamhetsprogrammet har social- och hälsovårdsministeriet från och med år 2000 till sitt förfogande haft ett särskilt anslag. År 2001 var anslaget storlek 5,5 milj. mk och år 2002 ca 857 000 euro. Med hjälp av anslaget kan man stödja också t.ex. sådana utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården som kommunerna föreslår och som anknyter till verkställandet av mål- och verksamhetsprogrammet.

5.2.5. *Nätverk för specialservice (VEP)*

Projektet Nätverk för specialservice inleddes i slutet av 1997. Projektets syfte är att genom nätverksbildning mellan kommuner och samkommuner samt organisationer och undervisningssocialcentraler få till stånd bättre specialtjänster inom socialvården samt att trygga tillgången på specialkunnande. Projektet Nätverk för specialservice var startskottet för en utvecklingsprocess som berör hela specialservicesystemet inom socialvården och som syftar till att förbättra specialgruppernas ställning och ordna regionala specialtjänster.

Som ett resultat av VEP-projektets första fas (1998 – 1999) har man fått igång en utvecklingsprocess i hela landet med målsättning att trygga specialtjänster inom socialvården för alla medborgare som behöver dem, oberoende av var de bor. Projektet har klart ökat medvetenheten om specialgrupper och de tjänster de behöver. I projektets andra fas (2000 – 2001) organiserar 12 regionala styrgrupper, en för varje ekonomisk region, samarbetet över kommungränserna. Avsikten är att ta i bruk kontraktsförfaranden som kan leda till avtal inom socialvården i regionerna och landskapen. Produktio-

nen av specialtjänster förutsätter specialkunnande, som de planerade kompetenscentrumen inom det sociala området kan producera.

I projektets tredje fas (2002 – 2003) är det meningen att man i nära samarbete med kompetenscentrumen inom det sociala området skall befästa det regionala samarbetet och stärka specialkunnandet inom socialvården.

5.2.6. *Kompetenscentrum inom det sociala området*

Lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området (1230/2001) trädde i kraft vid ingången av 2002. Genom lagen skapades en bestående regional samarbetsstruktur som täcker hela landet i avsikt att främja baskompetensen och specialkompetensen inom det sociala området samt säkerställa service som kräver specialkompetens och förutsätter samarbete på regional nivå inom det sociala området. För verksamheten svarar de regionala kompetenscentrumen inom det sociala området, vars verksamhetsområde täcker alla kommuner. För den svensktalande befolkningens behov finns dessutom ett svenskt kompetenscentrum.

Ett kompetenscentrum kan bildas av kommuner och samkommuner i varje verksamhetsområde tillsammans med universitet, yrkeshögskolor och andra läroanstalter inom området för social- och hälsovård, landskapsförbund, länsstyrelser, organisationer och företag samt andra parter som är verksamma inom social- och hälsovården. Verksamheten i kompetenscentrumen inom det sociala området kan administrativt ordnas antingen i form av ett aktiebolag, en förening eller annan motsvarande juridisk person, men också genom ett förfarande som baserar sig på ett avtal mellan de olika parterna.

Verksamheten vid kompetenscentrumen inom det sociala området stöds genom ett särskilt statsunderstöd. Statsunderstödet uppgår till 3 miljoner euro år 2002. De huvudsakliga grunderna för fastställandet av stödet är invånarantal och areal på kompetenscentrumets område. Statsunderstödet skall betalas till en juridisk person som kompetenscentrumen särskilt kommit överens om.

5.2.7. *Projekt för utvecklingen av en obrutna servicekedja inom regional social- och hälsovård och en socialförsäkring i anslutning till denna, samt stödgivande datateknologi (Makropiloten i Satakunda)*

Syftet med Makropiloten i Satakunda var att få till stånd obrutna servicekedjor som utgår från kundernas behov i regionerna. Projektet har också haft som mål att utveckla och pilottesta funktionella och tekniska lösningar som hjälper klienterna att klara sig på egen hand, att utveckla tjänster som gör det lättare för medborgarna att klara sig självständigt samt att utveckla redskap för elektronisk kommunikation. Dessutom har det varit meningen att man skall utveckla och pilottesta obrutna servicekedjor, ett kundkort för social- och hälsovården samt förbättra datasekretessen och dataskyddet. Funktioner och service har utvecklats genom att utnyttja nya datatekniska och telematiska lösningar. Utvecklingsarbetet inom projektet har inneburit samarbete i nätverksform mellan

både riksomfattande och regionala aktörer. Projektet har förverkligat social- och hälsovårdsministeriets datateknologistrategi för social- och hälsovården och är en del av välfärdsklustersamarbetet. Med hjälp av projektutvärderingen förmedlas erfarenheterna också till andra regioner. Man har också velat arbeta för att ta i bruk och etablera tillväggångssätt och tekniska lösningar som anses fungera bra genom att göra upp en särskild plan för detta.

5.2.8. *Utvecklingsprojekt i de ekonomiska regionerna*

I budgetförslaget för 2002 har man berett sig på att stödja utvecklingsprojekt och utvecklingsförsök gällande servicesystemet inom hälso- och sjukvården i de ekonomiska regionerna. Avsikten är att stödja vissa sådana utvecklingsprojekt i de ekonomiska regionerna som i ett senare skede stöder utvecklingsarbetet på riksnivå när det gäller större enheter inom hälso- och sjukvården och en effektivare verksamhet inom social- och hälsovårdssystemet. På initiativ av inrikesministeriet har man inlett ett försök med samarbete inom regioner med åtta utvalda försöksregioner. Ifall försöksregionerna genomför regionala utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården, kan social- och hälsovårdsministeriet utgående från de resurser det har till sitt förfogande stödja även dessa projekt.

5.3 ”Framtidspaketet” (mom. 33.01.64)

Statsrådet fattade den 26 maj 2000 ett principbeslut om användningen av de inkomster som fås från försäljning av statens egendom år 2000 - 2003. Användningen av anslaget skall förläggas till flera år och det syftar till att stödja utvecklingen av servicesystemet inom social- och hälsovården. Understöd betalas till kommuner, samkommuner och andra tjänsteproducenter. Målet är att genom effektivisering av användningen av datateknik förbättra den jämlika tillgången och kvaliteten på tjänster samt att stödja egna initiativ, hemmaboende och självständighet. Målet är också att säkerställa att ibruktagandet av ny informationsteknik sker jämlikt i hela landet. Under våren och sommaren 2001 har man inlett tre sådana projekt.

5.4. Anslag för hälsofrämjande (mom. 33.53.50)

Hälsan främjas med hjälp av ett anslag som ingår i statsbudgeten (mom. 33.53.50). Anslaget innehåller medel vilka baserar sig på 27 § lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (tobakslagen 693/1976) och 10 § lagen om nykterhetsarbete (828/1982) och som är avsedda för alkoholinformation och alkoholupplysning, samt medel som avses i statsrådets principbeslut den 5 oktober 2000 om intensifiering av drogpolitiken, vilka i sin helhet används för finansiering av hälsofrämjandet i enlighet med den dispositionsplan som ministeriet fastställt.

Enligt 27 § tobakslagen skall det i statsbudgeten reserveras ett anslag, vars storlek är minst 0,45 procent av den estimerade avkastningen på tobaksaccis. Anslaget skall användas för bekämpning av tobaksrökning och hälsofostran samt för stödgivande forsknings-, uppföljnings- och upplysningsverksamhet i enlighet med en av social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställd dispositionsplan. I 10 § lagen om nykterhetsarbete skall det i statsbudgeten årligen reserveras ett anslag, som motsvarar minst 40 penni per varje häradsskriven invånare i landet. Anslaget skall användas för förebyggande av olägenheter orsakade av rusmedelsbruk i enlighet med en av social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställd dispositionsplan. Anslaget används även till alkoholinformation och alkoholupplysning. På grund av den försvårade narkotikasituationen har man höjt anslaget under moment 33.53.50 i enlighet med statsrådets principbeslut från den 5 oktober 2000 för att effektivisera bekämpningen av narkotikamissbruket samt för att utveckla vården av narkotikamissbrukare.

Anslagets användningsändamål fastställs närmare i statsbudgeten. Användningsändamålet fastställs utgående från ministeriets strategi och övriga målsättningar till den del de stämmer överens med anslagets lagstadgade användningsändamål. Ministeriet riktar medlen till olika aktörer med hjälp av dispositionsplanen. I enlighet med tobakslagen och -förordningen samt nykterhetslagen och -förordningen har man vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen använt sig av myndigheter och på området verksamma medborgarorganisationer. En dryg tredjedel av anslaget har årligen anvisats organisationerna. I första hand strävar man efter att använda medlen till innovativa projekt som utvecklar verksamheten. Kommunernas och organisationernas basverksamhet stöds inte. I mån av möjlighet förutsätts finansiering även från aktörerna själva. Målet är att förstärka varaktigt kunnande och långsiktigt engagemang.

5.5. Projekt som stöds med Europeiska unionens fondmedel

Det finns fyra europeiska strukturfonder: Europeiska socialfonden (ESF), Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) samt det finansiella instrumentet för styrning av fiskesektorn (FISF). Vid social- och hälsovårdsministeriet verkställs projekt som finansieras med antingen ESF- eller ERUF-medel. Under den innevarande fondperioden (2000 – 2006) finns det tre målprogram, i de s.k. regionala programmen (1 och 2) finns dock två underprogram i vardera. Ministeriet deltar i tre gemenskapsinitiativprogram: EQUAL, URBAN och INTERREG.

Varje målprogram indelas i verksamhetslinjer och vidare i åtgärdshelheter. Social- och hälsovårdsministeriet deltar endast i vissa projekt som finansieras genom åtgärdshelheter. Exempelvis i mål 3-programmet finns totalt 4 verksamhetslinjer, varav ministeriet är med i två. I dessa två verksamhetslinjer finns totalt sex åtgärdshelheter, varav ministeriet deltar i tre.

Huvudregeln för finansieringen av projekt kan anses vara, att varje projekt utöver EU-finansiering och statlig medfinansiering även skall ha både kommunal och privat finansiering. Genom att utgå från övrig finansiering vill man försäkra sig om att de i projek-

tet medverkande parterna verkligen är engagerade i projektet. Samtidigt är detta en klar signal på hur ändamålsenligt de lokala aktörerna finner projektet. Genom att involvera andra finansörer i projektet vill man försäkra sig om att projektet fortsätter även då projektfinansieringen upphör.

Ett viktigt kriterium vid valet av projekt är att projekten skall utgå från ett behov. Vid valet av strukturfondsprojekt bör man beakta den s.k. bottom-up-principen, dvs. att utvecklandet av projektet utgår från målgruppens behov. I programhandlingarna och supplementen till dem finns de allmänna urvalskriterierna för projekten samt eventuella åtgärds-specifika urvalskriterier uppräknade. Dessutom har varje myndighet som använder strukturfondsmedel möjlighet att själv fastställa egna urvalskriterier. Även de som genomför projektet skall uppfylla vissa kriterier. De skall vara experter inom sitt område, kapabla att genomföra de i projektet planerade åtgärderna eller använda sig av underleverantörer som på ett högklassigt sätt genomför åtgärderna. De skall också kunna sköta ekonomin, uppföljningen och rapporteringen inom projektet.

Vid social- och hälsovårdsministeriet strävar man efter att välja ut projekten så att de stöder ministeriets strategiska målsättningar. Projektet får inte syfta till att ersätta kommunernas lagstadgade social- och hälsovårdstjänster, men kan ha betydelse som ett komplement till kommunernas tjänster. Projekt som beviljas understöd kan dessutom vara sammankopplat med ett annat projekt som ministeriet stöder via andra finansieringskanaler.

5.6. Penningautomatföreningens understöd

Penningautomatföreningen kan bevilja allmännyttiga sammanslutningar med rättshandlingsförmåga som verkar för främjande av hälsan och den sociala välfärden särskilda understöd för försöks- och utvecklingsprojekt. Projekten är tidsbegränsade och understöden beviljas i regel för kostnader för verksamheten. På så sätt kan riksomfattande organisationer, men också social- och hälsovårdsorganisationer i de enskilda kommunerna, få understöd för sina utvecklingsprojekt.

Penningautomatföreningen beviljar också organisationerna investeringsunderstöd. Kommunerna kan i vissa fall ha varit minoritetsdelägare i en förening som har fått understöd. På 1990-talet har tyngdpunkten i Penningautomatföreningens understöd legat på äldreomsorg och framför allt byggande av servicehus för äldre. År 1998 användes hälften av de understöd som beviljats för investeringsunderstöd till äldreomsorgen. Antalet servicehus för äldre börjar så gott som motsvara behovet och understödsbeloppen har således minskat under de senaste åren. År 2000 beviljades investeringsunderstöd om ca 179 milj. mk för äldreomsorgen och år 2001 var summan 180 milj. mk. Allt som allt beviljades i investeringsunderstöd år 2000 över 391 milj. mk och år 2001 450 milj. mk. Under de senaste åren har understöden på områdena för mental hälsa, missbrukarvård och handikappvård ökat. Penningautomatföreningens understödsprocent för servicelokaler och gemensamma lokaler är 70 och för bostäder 30.

5.7. Arbetskraftsministeriets sysselsättningsmedel

Med stöd av Sysselsättningslagen (275/1987) kan av de sysselsättningsanslag som reserverats i statsbudgeten anslag anvisas eller beviljas, i enlighet med de motiveringar som ingår i budgeten, statliga ämbetsverk och inrättningar, kommuner och samkommuner samt enskilda och samfund för projekt som gäller byggande, underhåll, grundförbättring, utvidgning och ändring av konstruktioner eller andra investeringar.

Från sysselsättningsanslaget sökta statsbidrag till investeringar kan av arbetskraftsmyndigheten beviljas antingen direkt till sökanden eller anvisas en annan statlig myndighet för beviljande av statsunderstöd. Om investeringsbidraget beviljas direkt till sökanden, är den beviljande myndigheten en TE-central.

Sysselsättningsanslag har endast i ett fåtal fall beviljats kommuners och samkommuners projekt inom social- och hälsovården. Från år 2001 finns t.ex. ett beslut, där arbetskraftsministeriet anvisade social- och hälsovårdsministeriet ett anslag för beviljande av investeringsbidrag i sysselsättningsfrämjande syfte till samkommunen inom Birkalands sjukvårdsdistrikt. Anslaget skulle användas till en grundlig renovering av byggnad nr 8 vid Pitkäniemi sjukhus. Social- och hälsovårdsministeriet fattade beslutet om beviljandet av statsunderstöd den 10 december 2001. Sjukvårdsdistriktet renoverar byggnad nr 8 vid Pitkäniemi sjukhus för den psykiatriska vårdenheten för farliga och svårbehandlade minderåriga personer.

5.8. Miljöministeriets reparationsunderstöd

Miljöministeriets reparationsunderstöd beviljas för reparation av bostäder för äldre och handikappade, installerande av hissar, avlägsnande av olägenheter för hälsan samt för bedömning av bostadsbyggnadens skick.

Understöd för bostadsbyggnader som bebos året om kan beviljas ägaren till byggnaden till högst 40 procent av de godkända renoveringskostnaderna. I vissa undantagsfall kan understödet vara upp till 70 procent. Reparationsunderstöd kan beviljas, om minst en av boendena har fyllt 65 år eller är handikappad.

5.9. Finansiering från Teknologiska utvecklingscentralen TEKES

Teknologiska utvecklingscentralen TEKES kan, inom ramen för statsbudgeten och den fullmakt som ingår i den, sluta avtal om beviljandet av bidrag, lån och kapitallån till teknologisk forskning och utveckling i enlighet med de i beslutet föreskrivna sätten och inom ramen för budgeten. TEKES kan bevilja företag och andra samfund bidrag och lån till teknologisk forskning och utveckling. Målet är att både direkt och indirekt främja utvecklingen av internationellt konkurrenskraftiga produkter, produktionssätt och service.

TEKES beviljar bidrag till regionala teknologiprogram och -projekt. Med regionala teknologiprogram avses sådana forsknings- och utvecklingsprojekt, som utgår från företagens resurser och behov och som strävar till att genom att tillämpa och ta i bruk ny avancerad teknologi främja utvecklingen av i synnerhet små och medelstora företags verksamhet på regional nivå, så att de blir internationellt konkurrenskraftiga samt höja nivån på det teknologiska kunnandet inom varje region. Vid genomförandet av regionala teknologiprogram och -projekt utnyttjas den service som högskolor, forskningsinstitut och andra teknologioorganisationer såsom teknologicentraler och -byar samt yrkesläroanstalter erbjuder.

Då bidrag och lån beviljas, används, betalas och användningen övervakas tillämpas Statsunderstödslagen (688/2001).

6. REVIDERING AV SYSTEMET MED ANLÄGGNINGSPROJEKT

6.1. Regeringsproposition om revidering av systemet med anläggningsprojekt

Arbetsgruppen har i enlighet med sitt uppdrag berett en regeringsproposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. I denna proposition föreslås att bestämmelser om genomförande av utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården skall fogas till lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Avsikten är att ändra den finansiering av anläggningsprojekt som ingår i systemet med statsandel för social- och hälsovården på så sätt, att en betydande del av de anslag som för närvarande anvisas till byggnadsprojekt och apparatanskaffning skulle användas för stödjande av utvecklingsprojekt. En kommun eller en samkommun kunde i fortsättningen få statsunderstöd för genomförande av projekt som är nödvändiga för ordnande av social- och hälsovården och som stöder utvecklingen och effektiveringen av verksamheten samt nya arbetssätt. Avsikten är att anläggningsprojekt av det slag som för närvarande genomförs inom social- och hälsovården i fortsättningen skall stödjas genom statsunderstöd. Förutsättningarna för erhållande av statsunderstöd kommer i framtiden att vara klart mer begränsade än idag. Förutsättningar för beviljande av statsunderstöd för anläggningsprojekt skulle vara att kommunen eller samkommunen är i en särskilt svår ekonomisk situation samt att projektet är nödvändigt med tanke på tryggheten av social- och hälsovårdstjänsterna eller genomförandet av ett funktionellt utvecklingsprojekt.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2003. År 2003 fastställs anläggningsprojekt dock enligt gällande bestämmelser.

Arbetsgruppens förslag har varit ut på en omfattande remissrunda under januari och februari 2002. Ministeriets tjänstemän fortsätter beredningen av regeringspropositionen. I arbetsgruppens promemoria upprepas inte innehållet i regeringspropositionen separat. Arbetsgruppens förslag till en regeringsproposition om ändring av lagen om planering

av och statsandel för social- och hälsovården samt ett kort sammandrag av utlåtanden finns i promemorians bilagor 1 och 2.

6.2. Administration av utvecklingsprojekt och anläggningsprojekt

I det nuvarande systemet är det länsstyrelsernas uppgift att behandla och administrera anläggningsprojekt. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för beredningen av författningar, fattar beslut om vissa ansökningsärenden (förhandstillstånd, skyldighet att återbetala statsandelen) samt sköter centralt utbetalningen av statsandelar. Arbetsgruppen har inte gjort förslag om ändringar till denna praxis.

Förmodligen kommer man i fortsättningen att årligen genomföra endast ett fåtal anläggningsprojekt per varje län. Således är det inte ändamålsenligt att i det här skedet väsentligt ändra de nuvarande anvisningarna. Med anledning av bl.a. den nya grundlagen är det dock skäl att kontrollera de nuvarande anvisningarnas författningsnivå, vilket kommer att leda till ändringar i anvisningarna. Arbetsgruppen har inte gjort dessa ändringsförslag, utan har i sitt arbete koncentrerat sig på att bereda anvisningar för anläggningsprojekt.

När det gäller utvecklingsprojekt har man i arbetsgruppen diskuterat möjligheten att dela upp administrationen så, att ministerier fattar beslut om och administrerar stora och nationellt sett betydelsefulla projekt och länsstyrelserna mindre regionala eller kommunala projekt. Även om den mest ändamålsenliga lösningen vore att göra förfarandet vid bedömning av projektförslag, administrationssystem, behandling av ansökningar och bedömning av ändamålsenligheten så enkla som möjligt, förutsätter fattandet av finansieringsbesluten och uppföljningen av projektfinansieringen, dvs. en korrekt och laglig administration av systemet, stora resurser speciellt under övergångsperioden. Resultaten och effekterna av de funktionsmässiga utvecklingsprojekt som finansieras är svårare att bedöma och verifiera än slutresultaten av en byggnads- eller ombyggnadsinvestering.

Beredningen av utvecklingsprojekt av ny typ skiljer sig i många avseenden från traditionella utvecklingsprojekt. Exempelvis bedömningen av angelägenheten av och grunderna för projektet sker på olika sätt. Å andra sidan kan även utvecklingsprojekt ses som en del av utvecklingen av kommunernas social- och hälsovårdstjänster. Då länsstyrelserna är den regionala myndighet som övervakar de kommunala social- och hälsovårdstjänsterna, har arbetsgruppen haft som utgångspunkt att länsstyrelserna även ansvarar för bedömningen och behandlingen av utvecklingsprojekt så långt det är möjligt. Detta i sin tur förutsätter omfattande stöd- och styrningsåtgärder från social- och hälsovårdsministeriet och Stakes.

Resultaten och effekterna av utvecklingsprojekt borde bedömas i tillräcklig mån efter genomförandet av projektet. Denna uppgift förutsätter specialkunnande och troligen även ett bredare riksomfattande perspektiv. Stakes, andra forskningsinstitut och högskolor skall ha en klar egen roll i detta sammanhang.

7. BESTÄMMELSER OCH ANVISNINGAR AV LÄGRE GRAD

7.1. Nuvarande bestämmelser

7.1.1. Anvisningar gällande utvecklingsprojekt

Utgående från de nu gällande bestämmelserna existerar inte något fast statsandels- eller understödssystem för kommuners och samkommuners anläggningsprojekt inom social- och hälsovården. Kommuner och samkommuner kan delta i genomförandet av och i vissa fall även få stöd för sådana anläggningsprojekt som beskrivs närmare i femte kapitlet i denna promemoria. För vissa system, såsom för anslag för hälsofrämjande, gäller egna anvisningar. Men några övergripande anvisningar gällande ansökning eller beviljande av anslag för anläggningsprojekt finns inte.

7.1.2. Anvisningar gällande anläggningsprojekt

Enligt 38 § (1287/1993) lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) skall den projektplan och statsandelsutredning som görs över kommuners och samkommuners anläggningsprojekt utarbetas enligt de formulär som har fastställts för ändamålet. Formulären fastställs av social- och hälsovårdsministeriet.

Social- och hälsovårdsministeriet har den 27 januari 1997 fastställt formulären för systemet med planering av och statsandel för social- och hälsovården (Dnr. 31/503/96). Formulären har publicerats i social- och hälsovårdsministeriets föreskriftssamling (1997:3). Formulären innehåller en anvisningsdel där framför allt bestämmelserna i systemet med anläggningsprojekt tas upp samt några specifikationer som nämns i motiveringen till regeringens proposition. Dessutom innehåller formulären en blankett. Kommuner/samkommuner bör använda dessa formulär då de lämnar in sin projektplan till ministeriet samt ger sin statsandelsutredning. Formulären har fastställts i ett brev som ministeriet sänt kommunerna och samkommunerna. Innehållet i formulären har ändrats den 29 november 2002 närmast på grund av övergången till euro och ändringen i mervärdesskattesystemet.

7.2. Nödvändiga författningar och andra anvisningar samt huvudinnehållet på olika författningsnivåer

När det gäller bestämmelser på förordningsnivå har man utgått från bestämmelserna i regeringens propositionsutkast som innehåller ett bemyndigande att utfärda förordningar. Sådana är:

- beloppet på det statsunderstöd som årligen står till förfogande för utvecklingsprojekt i statsrådets resursförordning (19 c §)
- vid behov detaljerna i ansökan om statsunderstöd (19 e §)
- vid behov detaljerna i statsunderstödsbeslutet (19 f §)

- nivån på statsunderstöd för anläggningsprojekt i resursförordningen (22 §)

När det gäller utvecklingsprojekt behöver endast den årliga nivån på statsunderstöd godkännas genom förordning. Om man vill utfärda grundligare bestämmelser om detaljerna i ansökan om statsunderstöd och i statsunderstödsbeslutet än man gör genom lagen (i det här skedet regeringens proposition) skall man göra detta genom förordning. På det här sättet kan man garantera tillräckligt enhetliga förfaringsätt för beslutsfattandet och speciellt för införandet av ett nytt system. I regeringens proposition har man förberett sig på detta genom att ta med en bestämmelse om bemyndigande.

Enligt 19 c § lagförslaget skall statsunderstödsbeloppet som årligen används för utvecklingsprojekt godkännas i statsrådets förordning om social- och hälsovårdens resurser. På motsvarande sätt bestäms maximibeloppet på kostnaderna för anläggningsprojekt med stöd av lagens 6 § i resursförordningen och avsikten är att en motsvarande bestämmelse om det statsunderstödsbelopp som står till förfogande för anläggningsprojekt även kommer att inkluderas i resursförordningen. Således skulle man i resursförordningen i praktiken ta ställning till den inbördes prioriteringen mellan anläggningsprojekt och utvecklingsprojekt. Det är naturligt att beslutet fattas årligen i samband med beredandet av resursförordningen, eftersom det är en del av beredandet av budgetpropositionen. Även om arbetsgruppen inte finner det nödvändigt att ta ställning till hur anslagen kommer att fördelas, vill den ändå konstatera, att det vore motiverat att under en övergångsperiod – då några omfattande planer för utvecklingsprojekt ännu inte har hunnit fastställas – hålla storleken på finansieringsandelen för utvecklingsprojekt på en lägre nivå än den slutliga målnivån. Finansieringsförhållandet mellan olika projekt behöver enligt arbetsgruppens uppfattning överhuvudtaget inte vara detsamma hela tiden.

Enligt arbetsgruppens uppfattning är det dessutom ändamålsenligast att årligen i resursförordningen konstatera de riktlinjer, enligt vilka tyngdpunkten mellan olika utvecklingsprojekt årligen bestäms.

För styrningen av systemet med utvecklingsprojekt behövs även övriga anvisningar, som kommuner och samkommuner kan ha hjälp av vid planeringen av projekt, och som också kan stödja länsstyrelserna vid bedömningen av utvecklingsprojekt. Den naturliggaste lösningen är att inkludera sådana ställningstaganden som är av anvisningstyp eller som lämnar myndigheten utrymme för en vidare tolkning i anvisningar eller i en handbok som ges ut av social- och hälsovårdsministeriet. Arbetsgruppen gör inte ett detaljerat förslag om vilket alternativ som är bäst, anvisningar eller en handbok, och inte heller om innehållet i anvisningarna, utan tar endast fram några huvudpunkter angående dessa. Behovet av och innehållet i eventuella anvisningar blir tydligare först under riksdagsbehandlingen av regeringens proposition och efter att lagen fastställts. I anvisningarna eller i handboken kan man t.ex. behandla följande teman:

- innehållet i kommunernas utvecklingsprojekt
- understöd som överhuvudtaget är avsedda för utvecklingsprojekt
- förklaringar till de olika punkterna i ansökan och beslutet
- då kommunen är sökande i ett projekt som är gemensamt för flera kommuner, genomförande av det gemensamma projektet i praktiken
- bedömning och övervakning av projektets genomförande

Ställningstaganden i övriga anvisningar är inte bindande bestämmelser för kommunerna. Det betyder att de ställningstaganden som är viktiga för projektsystemets verksamhet i praktiken inkluderas i förordningen.

Arbetsgruppen föreslår, att blanketter för ansökning av utvecklingsprojekt skall utarbetas. På så sätt blir ansökningarna mera jämförbara. Man måste också överväga om blanketterna skall utfärdas genom förordning av ministeriet eller som en bilaga till anvisningarna/handboken. Utgående från en preliminär bedömning är det sistnämnda alternativet mera ändamålsenligt, eftersom det med sannolikhet kommer att uppstå ett behov av tekniska preciseringar i blankettunderlagen.

Social- och hälsovårdsministeriet kunde tillsammans med representanter för länsstyrelserna bära ansvaret för genomförande och upprätthållande av anvisningar av lägre grad.

7.3. Innehållet i utvecklingsprojekt

I motiveringen till förslaget till regeringens proposition har man redan definierat vissa kriterier för utvecklingsprojekt. Sådana är:

- omfattar flera ekonomiska regioner eller sker i samarbete mellan flera kommuner
 - tyngdpunkterna överensstämmer med riksomfattande mål
 - nära förknippat med utvecklingen av det kommunala servicesystemet
 - viktiga med tanke på effekterna och den grad i vilken resultaten kan utnyttjas
 - exempel på utvecklingsprojekt
1. utveckling av personalens kunnande (t.ex. utveckling och utökning av samarbete inom social- och hälsovården, trygghet av nya specialiseringsfärdigheter (t.ex. demensvård), teknologier inom hemvård, specialfrågor angående barnskydd, tidig rehabilitering och kvalitetsutveckling)
 2. vård- och arbetsmetoder (t.ex. kundbaserad vård, modeller för rehabiliterande och förebyggande vård, tillämpning av teknologiska lösningar, vårdmetoder med anknytning till specialområden, utvecklingsprojekt med anknytning till personalens arbetsförmåga, modeller för teamarbete)
 3. ledning (t.ex. social- och hälsovårdens gemensamma ledningsförsök, kommunernas samarbetsmodeller för administration av tjänster och ekonomi, kvalitetsledning, expertledning, personledning)
 4. vårdkedjor (t.ex. specialiserad sjukvård och primärvård, social- och hälsovård, öppen vård och institutionsvård, missbrukarvård och barnskydd, samarbete mellan kommuner)
 5. utnyttjande av nätverk av specialkunnande (t.ex. kompetenscentra inom det sociala området, sjukvårdsdistriktens specialansvarsområden)

De ovannämnda kriterierna kan förtydligas med anvisningar, speciellt genom att förklara definitionerna i 19 a § i lagförslaget. I lagförslaget finns inget bemyndigande att utfärda förordningar, utgående från vilket det skulle kunna ges bindande bestämmelser om förutsättningar för projektet, t.ex. genom förordning. Det är naturligt att förklara dessa

definitioner i en anvisning av rekommendationstyp eller i en handbok. Anvisningar av den här typen är nödvändiga på grund av att de mera detaljerade grunderna utgående från vilka man väljer de utvecklingsprojekt som skall stödjas, är allmänt kända.

Dessutom är det skäl att ge anvisningar om följande områden:

- det kan vara begrundat att vid beviljande av stöd behandla ren planering som utvecklingsprojekt då det är fråga om en liten kommun
- särställning av projekt av forskningstyp (ej som prioriterat område)
- i utvecklingsprojekt kan ingå en smärre teknologiinvestering som exempel, men investeringsandelen skall vara relativt liten i förhållande till hela projektet
- utbildningsprojekt
- vid projektplaneringen skall övrig lagstiftning, t.ex. konkurrenslagstiftningen, efterföljas

7.4. Utbildning och information i samband med revideringen

Arbetsgruppen finner det nödvändigt att utbildning av representanter för både länsstyrelser och kommuner förbereds noggrant och genomförs i ett så tidigt skede som möjligt. Dessutom skall man informera organisationsfältet och andra aktörer, såsom kompetenscentra inom det sociala området.

Arbetsgruppen ger inte ett förslag om innehållet i utbildningen, eftersom det påverkas av regeringspropositionens slutliga form och riksdagens diskussion.

7.5 Preliminär tidtabell för olika åtgärder

Arbetsgruppen har utarbetat ett grovt förslag till tidtabell för olika åtgärder. Arbetsgruppen betonar att det bör finnas tillräckligt med tid och resurser för utbildning och information.

Tidtabell:

mars: regeringens proposition till riksdagen

april-maj: preliminär information utgående från regeringens proposition till experter som behandlar projektärenden vid länsstyrelserna

maj-juni: lagen fastställs

juni: information till social- och hälsovårdsråden vid länsstyrelserna i samband med resultatavtalsdagen.

augusti-september: fastställandet av bestämmelser av lägre grad än lag (resursförordning i samband med avlåtandet av propositionen om budgeten)

september-november: regionala utbildningar för länsstyrelsernas och kommunernas personal, blanketter och anvisningar/handbok delas ut.

UTKAST 14.12.2001

BILAGA 1

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Muotoiltu

I denna proposition föreslås att bestämmelser om genomförande av utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården skall fogas till lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Avsikten är att ändra den finansiering av anläggningsprojekt som ingår i systemet med statsandel för social- och hälsovården på så sätt, att en betydande andel av de anslag som för närvarande anvisas för byggnadsprojekt och anskaffning av anordningar används för stödjande av utvecklingsprojekt. Kommuner eller samkommuner kunde i fortsättningen få statsunderstöd för genomförande av projekt som är nödvändiga för ordnande av social- och hälsovården och som stöder utvecklandet och effektiveringen av verksamheten samt nya arbetssätt. Avsikten är att anläggningsprojekt av det slag som för närvarande genomförs inom social- och hälsovården i fortsättningen skall stödjas genom statsunderstöd. Förutsättningarna för erhållande av statsunderstödet kommer i framtiden att vara klart mer begränsade än för närvarande. Förutsättning för statsunderstöd ~~för anläggningsprojekt~~ ~~för anläggningsprojekt~~ skall vara att kommunen eller samkommunen är i en särskilt svår ekonomisk situation samt att projektet är nödvändigt med tanke på tryggheten av social- och hälsovårdstjänsterna eller genomförandet av ett funktionellt utvecklingsprojekt.

Muotoiltu

Muotoiltu

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2003.

Muotoiltu

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Statligt stöd till kommunala investeringar inom social- och hälsovården har ingått som en väsentlig del i systemet med planering av och statsandel för social- och hälsovården. Ändamålsenligheten och ändringsbehoven i fråga om systemet med anläggningsprojekt har dryftats framför allt i utredningar och förslag efter statsandelsreformen 1993. I förslagen har man bland annat konstaterat att kommunernas serviceinfrastruktur är färdigt utbyggd. Samtidigt föreligger dock ett behov av grundlig reparation av det existerande byggnadsbeståndet. Statsandelen för anläggningsprojekt har under de senaste åren blivit avsevärt mindre.

Revideringen av systemet med anläggningsprojekt inom social- och hälsovården inleddes sommaren 1999, då regeringens proposition om ändring av 27 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (RP 79/1999) bereddes. Regeringens proposition gällde beloppet av den statsandel som betalades för anläggningspro-

jekt. Avsikten var att i fråga om alla projekt sänka statsandelen till 25 procent av de totala kostnaderna från och med ingången av 2000, dock så att statsandelen för små projekt (2 - 25 milj. mk) under en övergångsperiod åren 2000 - 2001 fortfarande var 25 - 50 procent i enlighet med de nuvarande då gällande bestämmelserna. I riksdagens behandling ansågs en så snabb ändring inte vara ändamålsenlig. Riksdagen ändrade lagens ikraftträdelsebestämmelse på så sätt, att lagen trädde i kraft den 1 januari 2002. För små projekt gäller en övergångstid 2002 - 2003, under vilken statsandelen enligt de nuvarande bestämmelserna är 25 - 50 procent.

I regeringens proposition konstaterades att sänkningen av statsandelsprocenten är den första fasen i en större förnyelse. I motiveringen till regeringens proposition konstateras att de resurser som för närvarande finns tillgängliga för anläggningsprojekt inom den av statsrådet fastställda utgiftsramen riktas till projekt som stöder utvecklingen och effektiviseringen av kommunernas social- och hälsovård samt nya arbetssätt. Ytterligare konstateras det i motiveringen att man undantagsvis fortfarande kan stödja även byggnadsprojekt i de fall då projekten anknyter till utveckling av social- och hälsovårdsverksamheten i kommunen.

Social- och hälsovårdsutskottet har i sitt betänkande gällande regeringens proposition konstaterat att en revidering av statsandelssystemet så att det effektivt stöder utvecklandet av servicesystemet och t.ex. investeringar i kunnskap och know-how bör understödjas med tanke på utvecklandet av social- och hälsovården. I utskottets utlåtande konstateras dessutom att också investeringar i byggnader, maskiner och anordningar och andra motsvarande förutsättningar för den fysiska verksamheten är viktiga och på motsvarande sätt kan främja utvecklandet av social- och hälsovården. Så har utskottet också intagit den ståndpunkten att byggnadsprojekt som stöder det funktionella utvecklandet av social- och hälsovården skall kunna stödjas också annat än tillfälligt och att det reviderade systemet också i tillräcklig utsträckning måste beakta små och mindre bemedlade kommuner för att jämlikhet i servicen skall uppnås.

2. Nuläge

2.1. Beskrivning av nuläget

Systemet med planering av och statsandel för social- och hälsovården reviderades grundligt vid ingången av 1993, då lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) trädde i kraft. Genom reformen ändrades statsandelen för kommunernas driftskostnader så att den numera bestäms på kalkylmässiga grunder. I systemet med statsandel för investeringar gjordes inga stora ändringar, utan för anläggningsprojekt som är nödvändiga för ordnande av social- och hälsovården kunde som tidigare till kommuner och också samkommuner betalas en särskild statsandel. Systemet med statsandel för anläggningsprojekt hade ändrats så att det till sina grunder och sin förvaltning blev klarare redan med stöd av den lag som trädde i kraft vid ingången av 1990. Dessförinnan var behandlingen av anläggningskostnadsprojekt inom statsförvaltningen mycket detaljrik och invecklad.

En viktig handling i det riksomfattande planeringssystemet för social- och hälsovården är sedan ingången av 2000 det av statsrådet för fyra år i sänder godkända mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården. Det första mål- och verksamhetsprogrammet har fastställts för åren 2000 - 2003. Mål- och verksamhetsprogrammet

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu: Luettelomerkki ja numerointi

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

är till sin karaktär en handling som kompletterar och preciserar regeringsprogrammet och som innehåller de mål som uppställs för social- och hälsovården samt de åtgärder, rekommendationer och anvisningar som behövs för att målen skall uppnås. En del av åtgärdsrekommendationerna i mål- och verksamhetsprogrammet gäller statens centralförvaltning och sakkunniga ämbetsverk, men till största delen har rekommendationerna utarbetats med tanke på de kommunala aktörerna. I uppnåendet av målen i mål- och verksamhetsprogrammet deltar också organisationerna på olika sätt.

För genomförande av projekt som stöder verkställandet av de åtgärdsrekommendationer som ingår i mål- och verksamhetsprogrammet har social- och hälsovårdsministeriet till sitt förfogande haft ett särskilt anslag från och med 2000. År 2001 är anslaget storlek 5,5 milj. mk. Med hjälp av anslaget kan man stödja också t.ex. sådana utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården som kommunerna föreslår och som anknyter till verkställandet av mål- och verksamhetsprogrammet.

Muotoiltu

2.1.1 Utvecklingsprojekt

Social- och hälsovårdsministeriet deltar i genomförandet och finansieringen av många forsknings- och utvecklingsprojekt. Genom projekten strävar man bl.a. efter att systemet med social- och hälsovårdstjänster skall fungera bättre. Projekt kan genomföras t.ex. av kommuner, samkommuner, organisationer inom området samt läroanstalter och universitet. De utvecklings- och försöksprojekt som finansieras stöder ministeriets strategiska planering och beslutsfattande. Riksomfattande projekt som understöds är bl.a. Hälsovård inför 2000-talet, folkhälsoprogrammet Hälsa 2015 samt socialvårdens regionala utvecklingsprojekt (projektet Nätverk för specialservice och projektet för kompetenscentrum inom det sociala området). Hösten 2001 inleddes det nationella hälso- och sjukvårdsprojektet. Ministeriet har också stött teknologiprojekt och projekt som gäller verkställandet av mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården. År 2002 kan man dessutom stödja interregionala utvecklingsprojekt och utvecklingsförsök inom hälso- och sjukvårdens servicesystem. Projekt som gäller främjandet av servicesystemet inom social- och hälsovården med hjälp av informationsteknik och byggande av den infrastruktur som behövs för detta har inletts 2001. Projekt för främjande av hälsan har stötts med hjälp av ett särskilt anslag. Också med hjälp av Europeiska unionens strukturfondsmedel finansieras projekt inom social- och hälsovården.

Muotoiltu

Penningautomatföreningen kan i särskilt understöd bevilja allmännyttiga sammanslutningar med rättshandlingsförmåga som verkar för främjande av hälsan och den sociala välfärden understöd för försöks- och utvecklingsprojekt. Projekten är tidsbegränsade och understöden beviljas i regel för kostnader för verksamheten. På så sätt kan riksomfattande organisationer, men också social- och hälsovårdsorganisationer i de enskilda kommunerna, få understöd för sina utvecklingsprojekt.

Muotoiltu

2.1.1.1. Utvecklingsprojekt i anslutning till servicesystemet

Hälsovård inför 2000-talet

År 1997 genomfördes på initiativ av social- och hälsovårdsministeriet och Finlands Kommunförbund ett utvecklingsprojekt inom hälso- och sjukvården med syfte att kartlägga bristerna i den kommunala hälso- och sjukvården samt att lägga fram förslag till åtgärder. Utgående från utredningsarbetet pågår ~~pågår~~ **det nationella programmet** Hälsövård inför 2000-talet som genomförs av de regionala samarbetsgruppen, ~~som verkställs av de regionala samarbetsgrupperna~~. Genomförandet av åtgärderna har integrerats som en del av sjukvårdskretsarnas och hälsocentralernas egen utvecklingsverksamhet. I de regionala utvecklingsprogrammen ingår egna utvecklingsobjekt som utgår från de regionala förhållandena.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Det nationella hälso- och sjukvårdsprojektet

Statsrådet tillsatte den 13 september 2001 ett nationellt projekt för en trygg hälso- och sjukvård i framtiden. Projektets uppgift är att utvärdera nuvarande problem och risker som hotar servicesystemet, samt att utarbeta en plan och ett åtgärdsprogram för att avlägsna problemen.

Muotoiltu

Muotoiltu

Utvecklingsprojekt i de ekonomiska regionerna

I budgetförslaget för 2002 har man berett sig på att stödja utvecklingsprojekt och utvecklingsförsök gällande servicesystemet inom hälso- och sjukvården i de ekonomiska regionerna. Avsikten är att stödja vissa sådana utvecklingsprojekt i de ekonomiska regionerna som i ett senare skede stöder utvecklingsarbetet på riksnivå när det gäller större enheter inom hälso- och sjukvården och en effektivare verksamhet inom social- och hälsovårdssystemet.

Muotoiltu

Muotoiltu

Nätverk för specialservice (VEP)

Projektet Nätverk för specialservice (VEP) inleddes i slutet av 1997. Projektets syfte är att genom nätverksbildning mellan kommuner och samkommuner samt organisationer och undervisningssocialcentraler få till stånd bättre specialtjänster inom socialvården samt att trygga tillgången på specialkunnande. Som ett resultat av VEP-projektets första fas (1998-1999) har man fått igång en utvecklingsprocess i hela landet med målsättning att trygga specialtjänster inom socialvården för alla medborgare som behöver dem, oberoende av var de bor. Projektet har klart ökat medvetenheten om specialgrupper och de tjänster de behöver. I projektets andra fas (2000-2001) organiserar 12 regionala styrgrupper, en i varje ekonomisk region, samarbetet över kommungränserna. Avsikten är att ta i bruk kontraktsförfaranden som kan leda till avtal inom socialvården i regionerna och landskapen. I projektets tredje fas (2002-2003) är det meningen att man i nära samarbete med kompetenscentrumen inom det sociala området skall **fästa** ~~det regionala samarbetet~~ och **stärka** ~~specialkunnandet~~ inom socialvården.

Muotoiltu

Muotoiltu

Kompetenscentrum inom det sociala området

Muotoiltu

Lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området avses träda i kraft vid ingången av 2002. Genom lagen skapas och upprätthålls en regional samarbetsstruktur som täcker hela landet i avsikt att främja baskompetensen och specialkompetensen inom det sociala området samt säkerställa specialservice och specialisttjänster som kräver specialkompetens och förutsätter samarbete på regional nivå inom det sociala området. Ett kompetenscentrum kan bildas av kommuner och samkommuner i varje verksamhetsområde tillsammans med universitet, yrkeshögskolor och andra läroanstalter inom området för social- och hälsovård, förbund på landskapsnivå, länsstyrelser, organisationer och företag samt andra parter som är verksamma inom social- och hälsovården. Verksamheten i kompetenscentrumen inom det sociala området kan administrativt ordnas antingen i form av ett aktiebolag, en förening eller annan motsvarande juridisk person, men också genom ett förfarande som baserar sig på ett avtal mellan de olika parterna.

Avsikten är att verksamheten vid kompetenscentrumen inom det sociala området skall stödjas genom ett särskilt statsunderstöd. Beloppet av statsunderstödet är 3 milj. euro 2002. De huvudsakliga grunderna för fastställande av stödet skall vara varje kompetenscentrums invånarantal och areal. Statsunderstödet skall betalas till en juridisk person som kompetenscentrumen särskilt kommer överens om.

Muotoiltu

Makropiloten i Satakunda

Muotoiltu

Syftet med Makropiloten i Satakunda är att få till stånd obrutna servicekedjor som utgår från kundernas behov i regionerna. Projektet har också som mål att utveckla och pilottesta funktionella och tekniska lösningar som hjälper klienterna att klara sig på egen hand, att utveckla tjänster som gör det lättare för medborgarna att klara sig självständigt samt att utveckla redskap för elektronisk kommunikation. Dessutom är det meningen att man skall utveckla och pilottesta obrutna servicekedjor, ett kundkort för social- och hälsovården samt förbättra datasekretessen och dataskyddet. Med hjälp av projektutvärderingen förmedlas erfarenheterna också till andra regioner. Man vill också arbeta för att ta i bruk och etablera tillvägagångssätt och tekniska lösningar som anses fungera bra genom att göra upp en särskild plan för detta.

"Framtidspaketet"

Muotoiltu

Statsrådet fattade den 26 maj 2000 ett principbeslut om användningen av de inkomster som fås från försäljning av statens egendom 2000-2003. Med hjälp av anslaget stöds bland annat utvecklandet av servicesystemet inom social- och hälsovården. Understöd betalas till kommuner, samkommuner och andra producenter av social- och hälsovårdstjänster. Målet är att genom effektivisering av användningen av informationsteknik förbättra den jämlika tillgången och kvaliteten på tjänster samt att stödja egna initiativ, hemmaboende och självständighet. Målet är också att säkerställa att ibrukttagandet av ny informationsteknik sker jämnt i hela landet.

Muotoiltu

2.1.1.2. Projekt som gäller främjande av hälsan och stödjande av en förebyggande social- och hälsovårdspolitik

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Folkhälsoprogrammet Hälsa 2015

Statsrådets principbeslut om folkhälsoprogrammet Hälsa 2015 drar upp riktlinjerna för vår nationella hälsopolitik på 15 års sikt. I strategin betonas främjandet av hälsan. Bakom strategin ligger Världshälsoorganisationen WHO:s program "Hälsa för alla" som reviderades 1998. Strategin är också en fortsättning på Finlands nationella "Hälsa för alla 2000"-program.

Muotoiltu

Hälsofrämjandet

Hälsan främjas med hjälp av ett anslag som innehåller medel vilka baserar sig på 27 § lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (tobakslagen 693/1976) och 10 § lagen om nykterhetsarbete (828/1982) och som är avsedda för alkoholinformation och alkoholupplysning, samt medel som avses i statsrådets principbeslut den 5 oktober 2000 om intensifiering av drogpolitiken, vilka i sin helhet används för finansiering av hälsofrämjandet i enlighet med den dispositionsplan som ministeriet fastställt.

Muotoiltu

Anslagets användningsändamål fastställs närmare i statsbudgeten. Användningsändamålet fastställs utgående från ministeriets strategi och övriga målsättningar till den del de stämmer överens med anslagets lagstadgade användningsändamål. En dryg tredjedel av anslaget har årligen anvisats organisationerna. I första hand strävar man efter att använda medlen till innovativa projekt som utvecklar verksamheten. Kommunernas och organisationernas basverksamhet stöds inte.

Muotoiltu

Muotoiltu

2.1.1.3. Social- och hälsovårdsministeriets forsknings- och utvecklingsprojekt (s.k. FoU-projekt)

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Social- och hälsovårdsministeriets ledningsgrupp frigör årligen ett anslag av omkostnaderna för det forsknings- och utvecklingsarbete som betjänar ministeriets beslutsfattande. Anslaget används för genomförande av sådana projekt som i enlighet med de godkända verksamhetslinjerna stöder uppnåendet av de mål som ställts upp för ministeriets olika uppgiftsområden.

2.1.1.4. Projekt som stöds med Europeiska unionens fondmedel

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Social- och hälsovårdsministeriet stöder projekt som finansieras med antingen ESF- eller ERUF-medel. Ministeriet deltar dessutom i tre gemenskapsinitiativprogram: EQUAL, URBAN och INTERREG.

Ett viktigt kriterium vid valet av projekt är att projekten skall utgå från ett behov. Vid valet av strukturfondsprojekt bör man beakta den s.k. bottom-up-principen, dvs. att utvecklandet av projektet utgår från målgruppens behov. I programhandlingarna och supplementen till dem finns de allmänna urvalskriterierna för projekten samt eventuel-

Muotoiltu

la åtgärdsspecifika urvalskriterier uppräknade. Dessutom har varje myndighet som använder strukturfondsmedel möjlighet att själv fastställa egna urvalskriterier. Vid social- och hälsovårdsministeriet strävar man efter att välja ut projekten så att de stöder ministeriets strategiska målsättningar.

Muotoiltu

2.1.2. **2** Anläggningsprojekt

Muotoiltu

Enligt 21 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården avses med anläggningsprojekt en funktionsmässig helhet som utgörs av byggande, anskaffning eller ombyggnad av lokaler eller anskaffning av annan egendom eller en motsvarande åtgärd. Ett projekt är ett anläggningsprojekt om de uppskattade kostnaderna för åtgärden uppgår minst till de marktbelopp som fastställs i resursbeslutet för social- och hälsovården (6 §, ändr. 1114/1998, numera i form av statsrådets förordning om resurserna). Anskaffning av markområde anses inte vara ett anläggningsprojekt. Som anläggningsprojekt kan även anses en åtgärd vars uppskattade kostnader är mindre än det belopp som fastställts i resursbeslutet, om finansieringen av projektet på grund av invånarantalet i och den ekonomiska ställningen för kommunen eller medlemskommunerna i en samkommun skulle komma att bli synnerligen betungande för kommunen eller samkommunen.

Anläggningsprojekt vilkas totalkostnader är över 25 milj. mk (stora projekt), de maximikostnader som ligger till grund för statsandel för projekten samt projektens inledningsår godkänns i resursbeslutet. För projekt med totalkostnader mellan 2 och 25 milj. mk (små projekt) godkänns i resursbeslutet maximibeloppet av kostnaderna i hela landet, dvs. det marktbelopp inom ramen för vilket dylika projekt kan genomföras.

Muotoiltu

Muotoiltu

Enligt 23 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården kan ett anläggningsprojekt också vara gemensamt för flera förvaltningsområden. Statsbidragsmyndigheten skall då vidta åtgärder för att genomförandet av projektet i sin helhet skall kunna inledas under samma år. Dylika projekt har genomförts endast i ett fåtal fall. För det mesta har dessa projekt varit gemensamma projekt för bildningsväsendet och socialvården. Om t.ex. ett projekt som är gemensamt för bildningsväsendet och socialvården inom bildningsväsendet har fått bekräftelse för ett tidigare år än inom socialvården, har denna paragraf legat till grund då kommunen har beviljats tillstånd att inleda projektet i förtid, innan projektet bekräftats. Anläggningsprojektet skall enligt lagens 25 § inledas det år under vilket det enligt fastställelsen skall bli genomfört eller under det följande året. Social- och hälsovårdsministeriet kan av särskilda skäl på ansökan av en kommun eller en samkommun besluta att genomförandet av ett anläggningsprojekt får inledas innan det har fastställts.

Muotoiltu

Kommunerna och samkommunerna tillställer årligen före utgången av december länsstyrelsen sin plan för de anläggningsprojekt som kommer att genomföras under de följande fyra åren. Utgående från kommunernas planer fastställer länsstyrelsen före utgången av februari med stöd av lagens 31 § de stora projekt som skall inledas under planeringsperiodens första år samt maximibeloppet av de kostnader som berättigar till statsandel för små projekt. Länsstyrelsen skall i samband med fastställandet av anläggningsprojekt meddela kommunen eller samkommunen ett förhandsbeslut om de stora projekt som kan inledas året efter verksamhetsåret och om maximibeloppet av kostnaderna för små projekt. Förhandsbeslutet är bindande för länsstyrelsen då den

fastställer de projekt som skall inledas följande år, om inte något annat följer av statsbudgeten eller resursbeslutet.

För anläggningsprojekt betalas statsandel högst för de kostnader som länsstyrelsen har fastställt. Om projektets faktiska kostnader underskrider de bekräftade kostnaderna skall statsandel betalas för de faktiska kostnaderna.

Från och med ingången av 1996 slopades bärkraftsklassificeringen av kommunerna. Detta inverkar på grunderna för fastställandet av statsandelen för anläggningsprojekt. Statsandelens storlek baserar sig på kommunernas utjämnade kalkylerade skatteinkomst. Samtidigt ändrades skalan för statsandelar så, att maximibeloppet av statsandelen sjönk från 70 procent till 50 procent av kostnaderna och minimibeloppet är 25 procent av kostnaderna. Kommunen får i statsandel 50 procent, om dess utjämnade kalkylerade skatteinkomst ligger på utjämningsgränsen. Om den utjämnade skatteinkomsten överskrider utjämningsgränsen, bestäms statsandelen så, att varje från utjämningsgränsen beräknad tillväxt av den utjämnade skatteinkomsten med minst en procent minskar statsandelen med en procentenhet till dess statsandelen är 25 procent. Den genomsnittliga statsandelsprocenten är ca 42.

Med stöd av 30 § 1 mom. lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården kan det bestämmas att en sådan proportionell del av den anskaffade egendomens gängse värde som motsvarar statsandelen för anläggningsprojekt helt eller delvis skall återbetalas till staten, om egendomen har överlåtits eller om verksamheten upphör eller om det syfte för vilket egendomen används blir varaktigt ändrat och egendomen inte används för någon annan verksamhet som berättigar till statsandel. Statsandelen kan emellertid inte återkrävas på en sådan grund som har uppstått senare än 30 år efter att statsandelsutredningen om projektet lämnades.

Om återbetalningsskyldigheten beslutar social- och hälsovårdsministeriet. Mottagaren av statsandel är i lagen ålagd anmälningsplikt och skall inom sex månader anmäla ändringar i de förhållanden som fastställs i bestämmelsen. Om anmälningsplikten försummas blir skyldigheten att återbetala statsandelen huvudregel. Ministeriet kan av särskild orsak avvika från denna regel.

Muotoiltu

~~2.1.2.2.~~

▲ **Bedömning av nuläget**

Muotoiltu

Muotoiltu

2.2.1. ▲ **Utvecklingsprojekt**

Muotoiltu

De olika systemen med utvecklingsprojekt som nämnts ovan är nödvändiga som redskap för en informationsstyrning av nytt slag. Ministeriet har stött flera projekt som gjort det möjligt att påverka den lokala social- och hälsovården. I många fall har projekten lett till mångsidigare service och till att tjänsterna utvecklats, bl.a. i fråga om Nätverk för specialservice och Makropilotprojektet. Projektet Nätverk för specialservice har lett till samarbete mellan små kommuner när det gäller att producera specialtjänster.

Att genomföra kommunala utvecklingsprojekt är svårt, eftersom det framför allt i små kommuner inte finns resurser och kompetens för utvecklingsverksamhet. Utvecklingsverksamhet i de ekonomiska regionerna eller annan kommunal utvecklingsverksamhet

som sker i samarbete har uppstått endast i liten utsträckning. Penningautomatföreningen stöder i viss utsträckning organisationernas utvecklingsprojekt medan kommunerna inte har motsvarande finansieringskanal. Före statsandelsreformen 1993 uppmanades kommunerna i de riksomfattande planerna för social- och hälsovården att bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet. Till exempel i den riksomfattande planen för anordnande av social- och hälsovården åren 1992-1996 konstaterades det att kommunerna och kommunalförbunden måste bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet för att förbättra verksamheten. För detta skulle man i tillräcklig grad använda befintliga, i planen anvisade tilläggsresurser. När man vid ingången av 1993 övergick till ett kalkylmässigt statsandelssystem och den ekonomiska recessionen samtidigt började, riktades knappt några resurser till utvecklings- och forskningsverksamhet på kommunnivå.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Endast projekt vilkas användningsändamål är begränsat kan stödjas med dessa olika system för utvecklingsprojekt. Dessutom är de nuvarande systemen till stor del avsedda som tidsbegränsade stödåtgärder. De nuvarande systemen för utvecklingsprojekt utgör således inte en permanent stödform där helheten beaktas med tanke på utvecklandet av det kommunala social- och hälsovårdssystemet.

2.2.2. Anläggningsprojekt

Tyngdpunkten i anläggningsprojekten har på 1990-talet legat och ligger i början av 2000-talet fortfarande, på grundliga reoveringar och saneringar med syftet att modernisera lokaler eller på ombyggnad av lokaler av anstaltstyp, t.ex. åldringshem, så att de blir lämpliga för tjänster inom öppen vård eller tjänster av olika mellanformer. Framför allt behovet av barndagvård har förutsatt nybygge. I övrigt har nybygget varit på klar nedgång. En del av anläggningsprojekten har bestått av projekthelheter där såväl grundlig reovering som nybygge ingår. Sådana ombyggnads- och utbyggnadsprojekt har genomförts framför allt inom hälso- och sjukvården, eftersom lokaler som uppfyller dagens krav i hälsocentral- och sjukhusbyggandet dels har förutsatt ombyggnad av existerande lokaler, dels tillbyggnad. Anskaffningen av utrustning har främst bestått av underhåll av en sådan modern och säker utrustningskapacitet som behövs för att trygga nödvändiga hälsovårdstjänster. Till de kostnader för byggnadsprojekt som berättigar till statsandel räknas också kostnaderna för verksamhetsutrustning och första inredning.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Till anläggningsprojekt riktades i slutet av 1990-talet mindre resurser än tidigare på grund av statens ekonomiska situation. På de minskade resurserna har under de allra senaste åren dock i högre grad inverkat det faktum att det s.k. första byggandet till största delen är slutfört. Bland annat utredningsman Heikki Koski har i slutrapporten över sitt utredningsarbete (Kommittebetänkande 1996:16) konstaterat att kommunernas serviceinfrastruktur i hög grad är färdigt utbyggd. I byggnadsbeståndet inom social- och hälsovården föreligger dock ett behov av grundlig reparation på grund av byggnadernas ålder. Framför allt på grund av flyttningsrörelsen uppstår också ett behov av nybygge bl.a. när det gäller dagvården och den öppna hälsovården. Kommunerna och samkommunerna har föreslagit betydligt fler anläggningsprojekt inom social- och hälsovården som de anser nödvändiga och som skulle genomföras med hjälp av statsandel än vad som är möjligt att genomföra. För planeringsperioden 2001 - 2003 (1999 - 2002) är totalkostnaderna för kommunernas projektplaner i genomsnitt 1 800 (1 600) milj. mk per år.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Under det system med anläggningsprojekt som gällde åren 1990-1992 sträckte sig planeringsperioden över fem år. Efter reformen av statsandelssystemet i början av 1993 förkortades planeringsperioden till fyra år. Den djupa recession som inträffade samtidigt inverkar på statsfinanserna och de uppskattade totala kostnader som berättigade till statsandel för investeringar, dvs. projektkvoten, minskade avsevärt. År 1993 var projektkvoten fortfarande 1 425 milj. mk, medan den 1994 var bara 925 milj. mk.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Små projekt

År	Kvot	Kommunernas förslag
1997	958.400.000	1.640.069.692
1998	684.900.000	1.665.332.000
1999	520.000.000	1.533.767.100
2000	476.100.000	1.862.461.400
2001	225.100.000	2.059.175.416

Muotoiltu

Då riksdagen godkände statsbudgeten för 1999 förutsatte den att social- och hälsovårdsministeriet kartlägger sjukhusens kondition och behovet av grundlig renovering. Social- och hälsovårdsministeriet skickade en förfrågan till sjukvårdsdistrikten och hälsocentralerna. Förfrågan besvarades av 19 sjukvårdsdistrikt och 23 stora hälsocentralssjukhus. Dessutom inkom länsstyrelserna med uppgifter om sjukhusens behov av grundlig reparation.

Enligt utredningen var sjukvårdsdistriktens och hälsocentralssjukhusens behov av grundlig reparation under perioden 2000 - 2003 1,9 mrd. mark. Dessutom uppskattades kostnaderna för nya sjukhustekniska maskiner och anordningar 1999 - 2000 uppgå till ca 0,3 mrd. mark. Kostnaderna för grundlig reparation under de fem-sex åren efter planeringsperioden 2000 - 2003 är enligt sjukvårdsdistriktens uppskattningar ca 1,8 mrd. mark.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Andelen sjukhuslokaler som inte utnyttjades till fullo eller som helt tagits ur bruk uppgavs utgöra ca 6,5 procent av hela volymen. Användningsgraden i fråga om byggnader som inte utnyttjas till fullo är nästan 80 procent. Antalet sjukhuslokaler som inte används är med tanke på hela sjukhusbeståndet alltså litet.

Social- och hälsovårdsministeriet utredde våren 2001 genom en förfrågan som riktades till länsstyrelserna statsandelens betydelse för genomförandet av anläggningsprojekt. Avsikten var bl.a. att få reda på om det fanns projekt som inte blivit genomförda eller om det skett sådana förändringar hos ägarparterna att ett projekt kunnat genomföras t.ex. med Penningautomatföreningens stöd i fall där projekt inte har kunnat beviljas statsandel. Enligt utredningen har sjukvårdsdistrikten och de större städerna kunnat finansiera en stor del av sin anskaffning av utrustning och de mest akuta byggnadsreparationerna utan statsandel. De största byggnadsprojekten och mindre kommuners och samkommuners projekt har man dock skjutits upp från år till år, i hopp om statligt stöd i hopp om statsandel.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Framför allt tillväxtkommuner såsom Uleåborg, Helsingfors och Esbo har genomfört dagvårdsprojekt både med helt egen finansiering och med hjälp av statsandel. I dessa

kommuner förekommer daghemsbyggande i stor utsträckning. För att uppfylla dagvårdsskyldigheten har också många andra kommuner i olika delar av landet byggt daghem med hjälp av egen finansiering. Också reparationer som kräver akuta åtgärder på grund av mögel- och fuktskador har kommunerna och samkommunerna försökt genomföra snabbt och med egen finansiering. När en fuktskada i en byggnad har orsakat stora och dyra ombyggnads- och reparationsbehov har kommunerna dock i allmänhet föreslagit att det skall slås fast att projektet berättigar till statsandel.

Muotoiltu

Eftersom någon heltäckande utredning om genomförandet av projekt med statlig, kommunal eller privat finansiering inte har gjorts, finns ingen helhetsbild av läget att tillgå. Länsstyrelsen får endast i ett fåtal fall information om hur ett projekt har genomförts i en kommun, om statsandel inte har beviljats projektet. Med stöd av den information som finns att tillgå kan man dock konstatera att en del av projekten helt har blivit genomförda.

Länsstyrelserna har inte heller exakta uppgifter om när ägandeförhållandena i ett planerat projekt har ändrats så, att projektet har kunnat genomföras med Penningautomatföreningens stöd. Det finns uppgifter om endast ett fåtal projekt där planen har ändrats och t.ex. en åldringsvårdsförening har åtagit sig att genomföra projektet.

Kommunerna får stöd för genomförande av byggnadsprojekt inom social- och hälsovården huvudsakligen via statsandelssystemet. Tidigare har kommunerna också fått stöd av sysselsättningsmedel, men andelen har aldrig varit speciellt stor och har under de senaste åren minskat ytterligare.

Penningautomatföreningen beviljar organisationerna investeringsunderstöd. Kommunerna kan inte vara mottagare av understöd, men i vissa fall har en kommun varit minoritetsdelägare i en förening som har fått understöd t.ex. för att bygga ett servicehus för äldre. På 1990-talet har tyngdpunkten i Penningautomatföreningens understöd legat på äldreomsorg och framför allt byggande av servicehus för äldre. År 1998 användes hälften av de understöd som beviljats för investeringsunderstöd till äldreomsorgen. Antalet servicehus för äldre börjar så gott som motsvara behovet, och understödsbeloppen har således minskat under de senaste åren. År 2000 beviljades investeringsunderstöd om ca 179 milj. mk för äldreomsorgen och 2001 180 milj. mk. Allt som allt beviljades i investeringsunderstöd 2000 över 391 milj. mk och 2001 450 milj. mk. Under de senaste åren har understöden på områdena för mental hälsa, missbrukarvård och handikappvård ökat. Penningautomatföreningens understödsprocent för servicelokaler och gemensamma lokaler är 70 och för bostäder 30.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Muotoiltu

3.1. Mål

Muotoiltu

Syftet med reformen är att flytta tyngdpunkten i den kommunala styrning som sker via statsandelssystemet. Avsikten är att en betydande del av de resurser som står till förfogande riktas till genomförandet av projekt som stöder utvecklandet och effektiveringen av verksamheten samt nya arbetssätt, i stället för till byggnadsstöd. En starkt utvecklingsverksamhet är en viktig form av modern informationsstyrning och samtidigt en önskvärd utvecklingstrend. Avsikten är att stödja kommunernas och samkommu-

Muotoiltu

Muotoiltu

nernas byggande då kommunens ekonomiska situation är så svag att genomförandet av projektet annars skulle bli särskilt betungande för kommunen. Dessutom skall projektet vara nödvändigt för tryggnad av social- och hälsovårdsservicen eller för genomförande av ett funktionellt utvecklingsprojekt. Till exempel på grund av befolkningens flyttningsrörelse kan en kommuns ekonomiska situation försämrats, medan det är nödvändigt att bygga ett servicehus för äldre för att trygga tjänsterna för de äldre som bor kvar i kommunen.

3.2. De viktigaste förslagen

Muotoiltu

3.2.1. Utvecklingsprojekt

Muotoiltu

Det föreslås att bestämmelser om statsunderstöd för utvecklingsprojekt som stöder utvecklandet och effektiviseringen av verksamheten samt nya arbetssätt som är nödvändiga för ordnandet av social- och hälsovården fogas till lagen. Statsunderstöd för utvecklingsprojekt enligt denna lag kan beviljas en kommun eller samkommun. Också andra än kommunala organisationer kan dock vara genomförande parter i projektet. Avgörande är att projektet främjar utvecklandet av ordnandet av den social- och hälsovård som ligger på kommunernas ansvar. En förutsättning för att ett projekt skall godkännas som utvecklingsprojekt som berättigar till statsandel är att det omfattar flera ekonomiska regioner eller sker i samarbete mellan flera kommuner. ~~Avsikten~~ Avsikten är att kommuner och samkommuner i samarbete ~~skall utveckla~~ ~~utveckla~~ t.ex. den ekonomiska regionens eller landskapets servicefunktioner inom social- och hälsovården.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

▲ Utvecklingsprojektens tyngdpunkter skall väljas så att de överensstämmer med mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården. Också social- och hälsovårdsministeriets strategiska mål skall beaktas då projekt planeras. Avsikten är att stödja projekt som är viktiga på nationell nivå. Projekten skall dock alltid vara nära förknippade med utvecklandet av det kommunala servicesystemet.

Målet är framför allt att beakta behoven hos kommuner som inte har tillräckliga personalresurser eller andra resurser eller kompetens när det gäller projekt för nya funktioner eller utvecklingsprojekt. I allmänhet har små kommuner problem i detta avseende, eftersom de har lite personal och resurser. Genom kommunalt samarbete kan man få till stånd projekt som kommunerna ensamma inte hade haft möjlighet till.

Projekt som omfattas av det nya systemet skall av sin storleksklass vara sådana, från verksamhetens synpunkt betydande utvecklingsprojekt, som leder till en verklig förändring i t.ex. personalens kunnande, sätten att ordna tjänster, tillvägagångssätt och praxis, primärvården och arbetsfördelningen mellan specialistsjukvård, socialvård och hälso- och sjukvård, service- och vårdkedjor eller i optimalt regionalt utnyttjande av nätverk av specialkunnande. Avsikten är att få till stånd bestående förändring.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

▲ Syftet med reformen är dock inte att genom det nya systemet lappa brister och försummelser i den lagstadgade social- och hälsovård som skall ordnas av kommunerna och som kommunen enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården i vilket fall som helst skall anvisa resurser för samt som för sin del stöds genom systemet med statsandel för driftskostnader.

Muotoiltu

Muotoiltu

Avsikten är att det föreslagna stödsystemet för utvecklingsprojekt inte omedelbart skall ändra de nuvarande system som är avsedda för olika utvecklingsprojekt. I och med de erfarenheter man får av systemet med utvecklingsprojekt är det dock skäl att överväga att minska antalet system som är avsedda för olika utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården och att slå ihop mindre projektanslag med det utvecklingsprojektanslag som nu föreslås.

Muotoiltu

Samtidigt är det skäl att särskilt beakta förhållandet mellan systemet med utvecklingsprojekt och andra system som är avsedda att stödja utvecklingsprojekt och som redan är i bruk. Avsikten är att säkerställa framför allt att överlappande stödsystem inte leder till oändamålsenlig användning av stödet eller till problem med tanke på finansieringen av enskilda utvecklingsprojekt. Situationen måste i detta hänseende bedömas systemvis. Avsikten är att i lagen inkludera en begränsning enligt vilken man inte kan bevilja ett utvecklingsprojekt statsunderstöd i fall där kommunen eller samkommunen redan får nationellt eller internationellt offentligt stöd enligt någon annan lag. Det är inte heller skäl att bevilja ett utvecklingsprojekt statsunderstöd i fall där projektet på andra grunder än med stöd av lagen kan få avsevärt specialunderstöd. Om projektet stöds t.ex. med ett anslag som reserverats i statsbudgeten för genomförandet av mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården är det inte motiverat att bevilja projektet ytterligare anslag via systemet med utvecklingsprojekt.

Muotoiltu

I alla situationer utesluter dock anslag som kanaliseras till utvecklingsverksamheten via olika stödsystem inte varandra. Till exempel det statsunderstöd som beviljas för kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området hänför sig inte till något enskilt projekt. Det föreligger således inga hinder för att ett kompetenscentrum inom det sociala området delvis kan svara för genomförandet av ett utvecklingsprojekt som kommunen eller samkommunen får utvecklingsprojekt pengar för.

Muotoiltu

▲ Projekt som stöder sammanslagning av kommuner

I regeringens proposition om ändring av Kommunindelningsslagen (RP 129/2001) in- går ett förslag om ett stöd i försökssyfte för sammanslagning av kommuner. I propositionen föreslås, att kommuner som går ihop kan få stöd bl.a. för utvecklande av social- och hälsovården. Enligt propositionen skall man utfärda en bestämmelse om stödsystemet för utvecklingsprojekt i försökssyfte så att tillämpas på sådana ändringar i kommunindelningen som träder i kraft tidigast den 1 januari 2003 och senast den 1 januari 2005. Understöd beviljas fall för fall efter noggrant övervägande i samband med beslutet om ändring i kommunindelningen. Stöd kan beviljas i alla de fall där kommunindelningen ändras och som leder till att antalet kommuner minskar.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Om det i kommuner vid beredningsskedet av ändringen av kommunindelningen finns under arbete utvecklingsprojekt för ett sådant projekt inom social- och hälsovården för vilket statsandel eller statsunderstöd beviljas med stöd av någon annan lag skall inrikesministeriet innan stödet beviljas höra den myndighet som beviljar statsandel eller statsunderstöd.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

I regeringens förslag till lag om ändring av kommunindelningsslagen (RP 129/2001 rd) ingår ett förslag om ett nytt sammanslagningsunderstöd i försökssyfte. I propositionen

Muotoiltu

föreslås att kommuner som slås ihop kan få stöd bl.a. för utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården. Det föreslås att stödsystemet för utvecklingsprojekt skall fungera i försöksyfte på så sätt att det gäller ändringar i kommunindelningen som träder i kraft tidigast den 1 januari 2003 och senast den 1 januari 2005. Understöd skall beviljas på basis av prövning från fall till fall i samband med beslutet om ändring av kommunindelningen. Understöd kan också beviljas i alla ändringar av kommunindelningen där antalet kommuner minskar.

3.2.2. Anläggningsprojekt

Den bristande ekonomiska jämlikheten kommunerna emellan är oroväckande bl.a. med tanke på tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna. Invånarna i Finland har lika rättigheter till social- och hälsovårdstjänster oberoende av var de bor. Därför bör man se till att framför allt de lokaler som behövs för tillgodoseendet av närtjänster är i rimligt skick också i områden med ekonomisk tillbakagång. Investeringsstöd skall dock beviljas i avsevärt mer begränsad utsträckning än hittills.

Tryggandet av finansieringen av utvecklingsprojekt och andra synpunkter som lagts fram i bedömningen av nuläget talar dock för att tillämpningsområdet för det nuvarande systemet med anläggningsprojekt inom social- och hälsovården bör begränsas. Projekt som genomförs av kommuner och samkommuner och som motsvarar de nuvarande anläggningsprojekten kan beviljas statsunderstöd under förutsättning att kommunen eller samkommunen på grund av sitt ekonomiska läge annars inte skulle ha möjlighet att genomföra projektet. Dessutom skall projektet vara nödvändigt med tanke på tryggandet av kommunens eller samkommunens social- och hälsovårdsservice eller genomförandet av ett funktionellt utvecklingsprojekt.

Skatteinkomsternas betydelse i den totala finansieringen av kommunernas utgifter har ökat och finansieringen med hjälp av statsandelar har minskat. Det finns situationer där en kommuns inkomstunderlag är så litet att kommunen inte har möjlighet att finansiera ens nödvändiga investeringar på annat sätt än med hjälp av direkt stöd från staten. Till exempel i en kommun där åldringarnas andel av invånarantalet är stor kan det finnas ett tryck att bygga ett servicehus för äldre eller grundligt reparera ett äldreboende. Kommunens inkomstbildning kan dock vara så svag att kommunen inte kan tänka sig att bygga t.ex. med hjälp av lånefinansiering. Förändringarna i kommunen kan också vara mycket snabba, t.ex. om ett företag i kommunen läggs ned, varvid inkomsterna av kommunens samfundsskatt rasar och invånarna i arbetsför ålder flyttar bort.

De nuvarande bestämmelserna gällande systemet med anläggningsprojekt ändras så att minimi- och maximibeloppet av de totala kostnaderna för anläggningsprojekt fastställs i lag. För närvarande fastställs gränserna i förordningen om social- och hälsovårdens resurser. Samtidigt avstår man från att indela projekten i stora och små, och gränserna för kostnaderna för ett projekt skulle komma att ligga närmare gränserna för de nuvarande små projekten.

I stödet för byggande bör man framför allt beakta också möjligheten att ordna produktionen av vissa tjänster i samråd mellan flera kommuner. Om ett sådant frivilligt samarbete förutsätter byggande skall det vara möjligt att få statsunderstödd för genomförande av projektet. Också i dessa fall skall det vara möjligt att stödja endast kommuner vilkas ekonomiska läge är dåligt. Det faktum att också andra kommuner deltar i projektet skall vara en faktor som talar för statsunderstödd.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Planeringsperioden för anläggningsprojekt är för närvarande fyraårig. Planeringsperioden anses för närvarande vara för lång, eftersom kommunernas situation ibland förändras snabbt. Ofta har kommunen eller samkommunen inte möjlighet att vänta länge på att genomföra projektet. I kommunerna görs planerna upp för tre år i sänder. Erfarenheten visar att kostnaderna under en lång planeringsperiod stiger, vilket medför problem för kommunerna med tanke på genomförandet av projektet. Därför föreslås att planeringsperioden skall vara tre år.

På grund av ändringen av lagen som träder i kraft vid ingången av 2002 kommer statsandelen för alla projekt att sänkas till 25 procent av totalkostnaderna. För små projekt gäller en övergångstid 2002-2003, under vilken statsandelen kommer att förbli densamma som nu. Propositionen innehåller två alternativa förslag som båda har fått stöd i arbetsgruppen.

Muotoiltu

Alternativ a) Bestämmelsen kommer inte att ändras, utan statsandelen för alla projekt är 25 procent av projektets totala kostnader. Då kan flera projekt få statsunderstöd.

Alternativ b) Statsandelen för alla projekt är 50 procent av projektets totala kostnader. Motiveringen är att då avsikten är att stöda endast de kommuner och samkommuner som har det ekonomiskt sämst ställt, skall statsandelbeloppet vara så högt att det har konkretisk betydelse.

Den tidsfrist på 30 år som gäller användning och överlåtande av egendom som erhållits i samband med statsandel för ett anläggningsprojekt har i vissa fall visat sig vara svår att tillämpa. I dessa fall har det t.ex. varit fråga om att en lokal som länge använts för social- och hälsovården på grund av strukturella förändringar inte använts fullt ut eller blivit tom. I sådana fall har man kunnat planera en ändring i egendomens användningsändamål eller realisering genom försäljning t.ex. för privat bruk. Planerna har dock kunnat försenas eller förhindras på grund av skyldigheten att återbetala statsandelen.

Muotoiltu

Begränsningarna gällande beviljande av statsandel eller statsunderstöd är motiverade och nödvändiga. Den väsentliga begränsning av systemet med anläggningsprojekt inom social- och hälsovården som föreslagits ovan minskar dock behovet av långa begränsningstider. Således föreslås det att den begränsningstid om 30 år som gäller för statsandel för ett anläggningsprojekt skall förkortas till 15 år.

Muotoiltu

Muotoiltu

Statligt stöd som för närvarande beviljas anläggningsprojekt har begreppsmässigt ansetts utgöra statsandel. Detta har berott på att man i princip har kunnat bevilja alla kommuner och samkommuner stöd oberoende av deras ekonomiska ställning. Prioriteringen av anläggningsprojekt i länsstyrelsernas beslutsfattande har baserat sig på projektens innehåll. Att man gör avsevärda begränsningar i tillämpningsområdet för systemet med anläggningsprojekt betyder samtidigt att beviljandet av stöd skulle i väsentlig del bli underkastat myndigheternas prövning. På grund av detta använder man i propositionen i samband med stöd till anläggningsprojekt termen statsunderstöd, som står i linje med terminologin i den nya lagstiftningen om statsunderstöd.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

4. Propositionens verkningar

Muotoiltu

Muotoiltu

4.1. Ekonomiska verkningar

Muotoiltu

Propositionen har inga verkningar för statsfinanserna. Staten fördelar anslag för anläggningsprojekt inom ramen för vad statsrådet årligen beslutar. Enligt det senaste rambeslutet (8 mars 2001, anslagsramen för 2002 - 2005) är det anslag som står till förfogande för statsandel för projekt från och med 2003 totalt 150 milj. mk, dvs. ca 25 230 000 euro per år. Efter reformen riktas anslaget både till anläggningsprojekt och utvecklingsprojekt inom gränserna för de ramar som statsrådet årligen fastställer. Av statsandelen för 2003 går ca 17 milj. euro till statsandelar för anläggningsprojekt som redan bekräftats och resten, dvs. ca 8 230 000 euro, har reserverats för nya utvecklingsprojekt. Från 2004 används en avsevärd del av anslaget till stöd för utvecklingsprojekt. En del av det statsunderstöd som reserverats för anläggningsprojekt går till betalning av statsandelen för projekt som inletts under tidigare år.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Alla kommuner och samkommuner har möjlighet att få statsunderstöd för utvecklingsprojekt. Stöd för anläggningsprojekt riktas till kommuner och samkommuner som har det sämre ställt ekonomiskt. Kommunernas och samkommunernas ansvar för bygandet ökas ytterligare, varför ändringen inverkar på deras ekonomi. Å andra sidan har kommunerna och samkommunerna inte tidigare på det sätt som nu föreslås fått stöd för utvecklingsprojekt, och i det avseendet är reformen positiv med tanke på deras ekonomi. Genom att man stöder utvecklingsprojekt uppmuntrar man kommunerna till samarbete och därmed också till att dela kostnaderna.

Muotoiltu

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Muotoiltu

Reformen har inga verkningar på organisationen.

Muotoiltu

Länsstyrelsernas uppgifter kommer att öka efter att det föreslagna systemet med statsunderstöd för utvecklingsprojekt har godkänts. Dessutom kräver behandlingen och godkännandet av utvecklingsprojekt särskilt i början nytt kunnande av personalen. Uppgifterna i anslutning till administrationen av utvecklingsprojekt ökar gradvis i takt med att antalet projekt ökar. Länsstyrelsernas personal skall bl.a. genom utbildning stödjas så att den klarar de nya uppgifterna.

Muotoiltu

5. Beredningen av propositionen

Muotoiltu

Muotoiltu

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 1 november 1999 en arbetsgrupp för att bereda ett förslag till ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården i form av en regeringsproposition. Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

I arbetsgruppen fanns representerade vid sidan av förutom experter från social- och hälsovårdsministeriets experter även representanter för finansministeriet, länsstyrelserna, länsstyrelserna, Finlands Kommunförbund samt representanter från baskommunen och samkommunen för hälsocentraler. Arbetsgruppen har också hört kommuners och samkommuners representanter samt Stakes och undervisningsministeriet. Dessutom har man hört finansärer som Penningautomatföreningen, dåvarande Kommunfinans, TEKES och representanter för landskapsförbund.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Förslaget har varit på remissrunda...

Muotoiltu

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Muotoiltu

6.1. Undervisningsministeriets riktlinjer

Muotoiltu

Reformen av undervisningsministeriets system med anläggningsprojekt har beretts i två stadier i en av ministeriet tillsatt arbetsgrupp. Arbetsgruppen föreslog i sin andra mellanrapport den 29 december 2000 att ett särskilt system med statlig finansiering för anläggningsprojekt bibehålls i grundundervisningen. Arbetsgruppen motiverar sitt förslag med att jämlikheten i fråga om utbildning bör tryggas. Systemet med statlig finansiering av anläggningsprojekt bör också utvecklas så, att det bättre än hittills beaktar möjligheterna för kommuner med olika ekonomisk situation och av olika storlek att finansiera de investeringar som grundundervisningen förutsätter.

Muotoiltu

Muotoiltu

Undervisningsministeriets arbetsgrupp föreslår att alla kommuner enligt lagen också i framtiden skall ha möjlighet att få statsandel för anläggningsprojekt inom grundundervisningen. Statsandelsprocenten sänks dock i fråga om kommuner med god ekonomisk ställning, dvs. i fråga om kommuner vilkas per invånare utjämnade skatteinkomst klart överskrider utjämningsgränsen. Den lägsta statsandelsprocenten skall vara 5 procent och den högsta 50 procent. Genom att bibehålla statsandelsprocenten 50 procent vill arbetsgruppen betona statsansvaret när det gäller jämlika utbildningsmöjligheter för eleverna i grundundervisningen, oberoende av kommunens ekonomiska ställning. Skolvägen för små barn i den läropliktsbaserade grundundervisningen får inte bli för lång av skäl som har att göra med systemet för finansiering av anläggningsprojekt.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

DETALJMOTIVERING

Muotoiltu

1. Lagförslag

3 a kap. Statsunderstöd för utvecklingsprojekt

19 a §. *Utvecklingsprojekt*. I det mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården som hänför sig till regeringsprogrammet fastställs de allmänna utvecklingsmålen för social- och hälsovården. Avsikten är att stödja projekt som främjar uppnåendet av dessa mål med stöd av denna lag. Ett utvecklingsprojekt skall stödja befolkningens hälsa, välfärd och sociala trygghet. Ett utvecklingsprojekt kan vara t.ex. ett projekt som stöder strukturell förändring, ett projekt som utvecklar nya sätt att producera och genomföra tjänster, ett projekt för förbättrande av kunnandet eller nya arbetssätt, ett projekt för kvalitetshandling eller ett projekt för utveckling av vårdprogram och vårdmetoder. Utvecklingsprojekt som stöds med stöd av denna lag är inte projekt som får stöd under andra moment i statsbudgeten, såsom forskningsprojekt och projekt som får anslag för hälsofrämjande. Också en koppling till en välfärdsstrategi på regional nivå, landskapsnivå eller lokal nivå är en fördel för projektet.

Muotoiltu

Projektet kan främja samarbetet mellan kommunerna, men också kommunernas interna samarbete på olika verksamhetsområden. Projekt kan genomföras på en ekonomisk regions, ett landskaps ~~eller~~ eller ett sjukvårdsdistrikts område. Med hjälp av systemet med utvecklingsprojekt kan man stödja nätverksbaserade tillvägagångssätt i området i fråga. För att projektet skall godkännas är det bra om flera kommuner deltar i projektet. För att ett projekt som genomförs av en enda kommun skall anses viktigt bör resultatet av projektet kunna utnyttjas i större omfattning i landet eller i övrigt vara ett exempel för andra kommuner.

Muotoiltu

Kostnader som kan godkännas för ett utvecklingsprojekt kan anses vara t.ex. löner för dem som arbetar inom projektet, vissa adb-kostnader, resekostnader, kostnader för hyra av lokaler, expertarvoden eller kostnader som föranleds av utbildning av personalen. Avsikten är att t.ex. anskaffning av utrustning kan höra till utvecklingsprojektet. Förutsättningen är dock att dessa kostnader utgör en liten del av de totala kostnaderna för projektet.

I andra momentet finns en bestämmelse enligt vilken kommunen eller samkommunen inte kan få stöd med stöd av denna lag, om den får nationellt eller internationellt offentligt stöd med stöd av någon annan lag. Avsikten är att kommunens eller samkommunens projekt i enlighet med denna lag kan få statligt stöd endast från en finansieringskälla. Om kommunen eller samkommunen får statligt stöd för ett projekt med stöd av någon annan lag eller anslag ur statsbudgeten under huvudtiteln för social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde i enlighet med de motiveringar som ingår i budgeten, kan statsunderstöd inte beviljas med stöd av denna lag.

Det har inte ansetts nödvändigt att fastställa en övre eller undre gräns för projekten. Projektets betydelse och omfattning är de centrala kriterierna för att ett projekt skall godkännas som ett projekt som berättigar till statsunderstöd.

19 b §. *Mottagare av statsunderstöd för utvecklingsprojekt.* Statsunderstöd kan beviljas antingen en kommun eller en samkommun. Projektet kan också genomföras av en enskild kommun, men projekt där flera kommuner deltar prioriteras dock. ~~M~~Mottagaren av statsunderstöd kan ~~kan~~ dock också vara en enskild kommun eller samkommun. Kommunerna kan sinsemellan komma överens om fördelningen av statsunderstödet mellan kommunerna. En sådan överenskommelse mellan kommunerna begränsas inte genom denna lagstiftning. Kommunerna kan få statsunderstöd oberoende av sitt ekonomiska läge.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Projekten kan också vara gemensamma projekt med andra parter, dvs. också en privat organisation eller person som dock inte direkt kan vara mottagare av statsunderstöd kan delta i projektet. Kommunen eller samkommunen ansvarar alltid för genomförandet av projektet.

19 c §. *Godkännande av resurser.* Om social- och hälsovårdens resurser utfärdas årligen en förordning i samband med att budgetförslaget avläts. Genom förordning godkänns för närvarande maximibeloppet av de totala kostnaderna för anläggningsprojekt. I denna regeringsproposition föreslås att denna praxis fortsätts. Därför är det viktigt att en bestämmelse med samma innehåll ingår i lagen också i fråga om utvecklingsprojekt. Därför föreslås det att man i resursförordningen godkänner beloppet av det statsunderstöd som årligen står till förfogande för godkända utvecklingsprojekt.

Muotoiltu

19 d §. *Statsunderstödet belopp.* I paragrafen föreslås bestämmelser om hur stor del en kommun eller samkommun kan få i understöd. Understödet kan betalas endast för kommunens eller samkommunens egen finansieringsandel, även om kommunen eller samkommunen enligt bestämmelserna i 19 e § som sökande är skyldig att anmäla också projektets totala finansiering och den andel som andra finansiärer står för.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Kommunen eller samkommunen kan för sin egen finansieringsandel få högst 50 procent i statsunderstöd. Den finansieringsandel som privata parter står för får inte inverka då man överväger statsunderstödet belopp. Det föreslås inte att den undre gränsen för understödsprocenten fastställs i paragrafen. I praktiken torde administrationen i anslutning till utvecklingsprojekt och den totala finansieringen av projekt förutsätta att statsunderstödet är minst omkring 25 procent av kommunens eller samkommunens egen finansieringsandel. Länsstyrelsen bör då i beslutsfattandet beakta eventuella särdrag i genomförandet av projektet samt kommunens eller samkommunens egen uppfattning om finansieringen. En tillräckligt enhetlig riksomfattande tillämpningspraxis kan vid behov tryggas genom anvisningar till länsstyrelserna.

Muotoiltu

19 e §. *Ansökan om statsunderstöd.* Det föreslås att bestämmelser om ansökan om statsunderstöd skall ingå i paragrafen. Ansökan skall före utgången av kalenderåret i fråga tillställas den länsstyrelse på vars område kommunen eller samkommunen är belägen. Förfarandet motsvarar till denna del bestämmelserna om anläggningsprojekt. Ansökan kan göras endast av en kommun eller samkommun. Ansökan skall alltid göras skriftligen.

Det föreslås att bestämmelser om de uppgifter som åtminstone skall framgå av ansökan inkluderas i andra momentet. För att man skall kunna bedöma hur täckande projektet är, skall ~~Av ansökan~~ av ansökan framgå alla parter som deltar i genomförandet av projektet. ~~Av ansökan~~ skall också ~~skall~~ framgå vilken part som ansvarar för administrationen. Även alla deltagares finansieringsandelar skall framgå av ansökan, så att länsstyrelsen skall kunna bedöma hur engagerade deltagarna är i projektet. ~~Dessutom skall~~ av ansökan ~~skall~~ tydligt framgå andelen av den kommunala finansiering som berättigar till statsunderstöd samt den uppskattade tidtabellen för genomförande av projektet. Dessutom skall ansökan innehålla en plan över hur utvärderingen kommer att göras.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Det kan bli nödvändigt att genom förordning utfärda bestämmelser om detaljer av teknisk karaktär angående ansökan. Därför föreslås det att en bestämmelse om bemyndigande också skall ingå i lagrummet.

19 f §. *Statsunderstödsbeslut.* Länsstyrelserna skall skriftligen fatta understödsbeslutet före utgången av februari. Tidtabellen skall även i detta avseende motsvara det som gäller för bekräftande av anläggningsprojekt. Beslut skall fattas om alla de utvecklingsprojekt som inleds under året i fråga och följande år. Likaså skall avslående beslut fattas om de projekt som inte godkänns såsom berättigande till statsunderstöd.

Muotoiltu

Det föreslås att bestämmelser om de uppgifter som skall framgå av statsunderstödsbeslutet skall ingå i andra momentet. Beslutet skall riktas till den ansökande kommunen om inte den kommun eller samkommun som administrerar projektet av någon orsak har ändrats under behandlingen av ansökan. Utvecklingsprojektets mål och innehåll skall framgå av beslutet i den form de eventuellt antagit under behandlingen av ansökan. Ansökan om statsunderstöd och statsunderstödsbeslutet behöver således inte

Muotoiltu

stämman överens till denna del. Av beslutet skall också framgå de totala kostnaderna för projektet samt de olika finansierarnas finansieringsandelar. Kommunens andel är den andel för vilken statsunderstöd betalas och den skall fastställas i beslutet.

Muotoiltu

Muotoiltu

Genomförandet av utvecklingsprojektet kan förläggas till flera år, vilket skall framgå av beslutet. Statsunderstödet belopp kan vara gradvis ökande eller gradvis minskande beroende på tidtabellen och kostnaderna för genomförandet, men det totala beloppet av understödet får vara högst 50 procent av kostnaderna.

Om det man vill fastställa finns särskilda grunder för beviljande och betalning eller för övervakning av statsunderstödet skall dessa framgå av beslutet.

19 g §. *Betalning av statsunderstöd för utvecklingsprojekt.*

Statsunderstödet betalas till den mottagande kommunen eller samkommunen betalas i en eller flera poster. Om genomförandet av projektet tar flera år fördelas statsunderstödet för projektet enligt projektets årliga andel och längdvaraktighet.

Muotoiltu

19 h §. *Statsunderstödsutredning.* Staten bör i efterhand kunna konstatera att projektet har genomförts i enlighet med vad kommunen eller samkommunen har meddelat vid ansökan om statsunderstöd. Den kommun eller samkommun som administrerat utvecklingsprojektet skall tillställa länsstyrelsen en utredning om projektet, om hur det framskrider och genomförs samt om kostnaderna. Utredningen skall lämnas inom sex månader efter att projektet slutförts.

19 i §. *Tillämpandet av vissa bestämmelser i statsunderstödslagen.* Den 1 september 2001 trädde en ny statsunderstödslag i kraft (688/2001). I lagen bestäms om de grunder och förfaranden som iakttas då statsunderstöd beviljas. Enligt 3 § 2 mom. statsunderstödslagen tillämpas lagen inte på statsandel eller statsunderstöd enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. I detaljmotiveringen för lagen konstateras under detta moment att statsunderstödslagen inte skall tillämpas som kompletterande norm på statsandelar och understöd som avses i lagstiftningen om statsandelar. Detta eftersom lagstiftningen om statsandelar utgör en helhet där avsikten är att på ett heltäckande sätt reglera de statsandelar och understöd som kompletterar dem som omfattas av systemet. Tillämpandet av bestämmelserna i statsunderstödslagen på dessa understöd förutsätter att man i lagen om statsandelssystemet i fråga genom en hänvisningsbestämmelse tillämpar bestämmelserna i statsunderstödslagen. I denna paragraf bestäms för vilka delar statsunderstödslagen tillämpas.

Muotoiltu

Den 1 september 2001 trädde en ny statsunderstödslag (688/2001) i kraft. I lagen bestäms om de grunder och förfaranden som skall iakttas då statsunderstöd beviljas. Enligt 3 § 2 mom. statsunderstödslagen tillämpas lagen inte på statsandel eller statsunderstöd enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. I detaljmotiveringen för lagen konstateras under detta moment att statsunderstödslagen inte skall tillämpas som kompletterande norm på statsandelar och understöd som avses i lagstiftningen om statsandelar. Detta eftersom lagstiftningen om statsandelar utgör en helhet där avsikten är att på ett heltäckande sätt reglera de statsandelar och understöd som kompletterar dem som omfattas av systemet. Tillämpandet av bestämmelserna i statsunderstödslagen på dessa understöd förutsätter att man i lagen om statsandelssystemet i fråga genom en hänvisningsbestämmelse tillämpar bestämmelserna i statsun-

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

derstödslagen. I denna paragraf bestäms till vilka delar statsunderstödslagen skall tillämpas.

4 kap. Statsandel för anläggningsprojekt

4 kap. Statsunderstöd för anläggningsprojekt

19 j j §. *Förutsättningar för anläggningsprojekt som berättigar till statsunderstödet.* Det föreslås att till lagen fogas en ny paragraf där förutsättningarna för erhållande av statsunderstödet fastställs. En absolut förutsättning är att kommunens eller samkommunens ekonomiska ställning är så svag att projektet utan statens deltagande i praktiken skulle vara omöjligt att genomföra. Kommunens eller samkommunens ekonomiska situation kan fastställas utgående från nyckeltalen för ekonomin. Det finns flera av dessa nyckeltal och tillsammans inverkar de på kommunens ekonomiska situation. En kommun med låg skatteinkomst är inte nödvändigtvis i sådant trångmål att den inte skulle kunna finansiera sin investering också utan statligt stöd. Å andra sidan kan en kommun med förhållandevis hög skatteinkomst behöva understöd med tanke på faktorer som inverkar på det ekonomiska läget i sin helhet. Kommunens ekonomiska trångmål måste vara långvarigt. Dessutom skall genomförandet av projektet ha betydelse för tryggandet av tillgången på tjänster i kommunen eller samkommunen. Också i små kommuner måste man kunna trygga närservicen, oberoende av ett lågt invånarantal, ökat behov av tjänster eller gles bebyggelse.

Av kommunernas utgifter täcks för närvarande största delen genom skatteinkomster. Kommunerna är i detta avseende i olika situationer i förhållande till varandra, och den växande skillnaden mellan kommunerna är allmänt oroväckande. Staten har försökt hejda denna utveckling bl.a. genom fjärrortskoefficienter och utjämningsgränser som påverkar statsandelen samt senast genom att man frångått återkravet av återbäringarna i mervärdesskattesystemet. I de kommuner där skatteinkomsterna är små kan kommunens möjlighet att producera tjänster vara avsevärt sämre än i kommuner med ett gott skatteunderlag. För tryggnad av jämlika tjänster för medborgarna kan det vara nödvändigt att stödja byggnadsprojekt i kommuner som har det sämre ställt ekonomiskt.

20 §. *Mottagare av statsunderstödet för anläggningsprojekt.* Det föreslås att paragrafen ändras så, att minimi- och maximibeloppet av de totala kostnaderna för ett anläggningsprojekt som berättigar till statsunderstödet i fortsättningen fastställs i lag. För närvarande fastställs gränserna för de totala kostnaderna för projekt i den förordning om social- och hälsovårdens resurser som statsrådet årligen utfärdar. Projektgränserna ändras så sällan att bestämmelser om dem kan stiftas i lag. De totala kostnaderna för ett anläggningsprojekt skall vara minst 300 000 euro och högst 3 milj. euro. Dessutom skall projektet uppfylla de krav som fastställs i 20 a §. Mottagaren av statsunderstödet kan fortfarande vara både en kommun och en samkommun.

21 §. *Anläggningsprojekt.* Det föreslås att till första momentet fogas en hänvisning till 20 §, där gränserna för godkända projekt fastställs. Det föreslås också att bestämmelser om att ett projekt i regel inte kan få statsunderstöd om det kan anses höra till ägarens normala underhållsarbete i fråga om byggnaden inkluderas i momentet. Med detta avses bl.a. reparation av fukt- och mögelskador. Avsikten är att betona ägarens ansvar för skötseln av underhållet av byggnaden. Om kommunen eller samkommunen dock kan visa att den i byggandet har iakttagit all möjlig noggrannhet och att felet beror bl.a. på allmän praxis, kan kommunen eller samkommunen få statsunderstöd.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

I andra momentet ingår för närvarande bestämmelser om att också ett projekt vars kostnader underskrider den undre gränsen för små projekt kan anses vara ett anläggningsprojekt, om finansieringen av projektet på grund av invånarantalet i kommunen eller medlemskommunerna i samkommunen eller på grund av deras ekonomiska situation skulle bli särskilt betungande. Eftersom kommunens eller samkommunens dåliga ekonomiska situation enligt förslaget skall vara förutsättning för att kommunen kan få statsunderstödet för genomförande av projekt, måste detta moment preciseras. Det föreslås att momentet ändras så, att ekonomisk situation fortfarande är en viktig förutsättning, men att projektet dessutom skall vara nödvändigt för mottagarna av tjänsten, dvs. för kommuninvånarna. Genomförandet av projektet skall vara nödvändigt t.ex. för tryggnad av tillgången på tjänster. Ett exempel är en skärgårdskommun där det är nödvändigt att bygga ett daghem eller en rådgivning. Daghemmet är viktigt ur barnets och föräldrarnas synvinkel. Dagvård och hemtjänst är ofta nödvändiga i små kommuner, men kostnaderna för projektet kan underskrida 300 000 euro, och på grund av kommunens ekonomiska situation kan det annars vara omöjligt att genomföra projektet.

Muotoiltu

22 §. *Godkännande av anläggningsprojekt.* Det föreslås att 1 mom. upphävs, eftersom anläggningsprojekt inte längre skall klassas som stora eller små projekt. I fortsättningen finns det bara anläggningsprojekt som befinner sig inom ramarna för de totala kostnader som fastställs i 20 §. Av den lilla projektkvoten följer att man under de senaste åren genomfört allt färre stora projekt, och vissa år har inga stora projekt genomförts. Det föreslås att man slopar definitionen av begreppet stora projekt, eftersom anslaget också under kommande år uppskattas vara så litet att genomförandet av ett enda stort projekt kan sluka hela anslaget. Målet är att stödja sådana nödvändiga projekt som genomförs av kommuner med dåligsvår ekonomisk situation, när det gäller att genomföra det nödvändigaste projektet.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

~~Eftersom När~~ projekt inte längre klassas som stora eller små föreslås att ordalydelsen i 2 mom. ändras så, att maximibeloppet av kostnaderna för anläggningsprojekt godkänns i resursförordningen.

Muotoiltu

24 §. *Planering av anläggningsprojekt.* Det föreslås att 1 mom. ändras så att planeringsperioden i stället för de nuvarande fyra åren skall vara treårig. Kommunernas planer görs upp för tre år i sänder. Avsikten är att förenhetliga planeringsperioderna hos kommunerna och staten.

Muotoiltu

~~Eftersom anläggningsprojekt inte längre~~ Det föreslås att 2 mom. upphävs, eftersom projekt inte längre klassas som stora eller små föreslås det att 2 momentet upphävs.

Muotoiltu

26 §. *Statsunderstöd för anläggningsprojekt.* Det föreslås att paragrafen ändras till de delar den innehåller bestämmelser om stora projekt.

Muotoiltu

27 § Statsandelens storlek

Alternativ a) Inga ändringar om statsandelsprocenten hålls kvar på 25 procent.

Alternativ b) Statsandelsprocenten höjs i fråga om alla projekt till 50 procent av projektets totala kostnader. Avsikten är att bevilja statsandel endast de kommuner som har det ekonomiskt sämst ställt, dvs. mindre bemedlade och ofta små kommuner. I så-

dana fall anses statsandelsprocenten 25 vara för låg. Stödet skall vara sådant att det möjliggör genomförandet av projektet. Kommuner och samkommuner är av sin ekonomiska ställning likartade, så det vore rättvist om alla kommuner fick en lika stor procentandel av projektets totala kostnader som statsunderstöd. Dessutom skulle det vara relativt svårt att definiera vilka av de kommuner och samkommuner som har det ekonomiskt sämst ställt skall få en större statsandel och vilka en mindre.

27 §. Statsandelens storlek

Muotoiltu

Alternativ a) Ingen förändring om statsandelsprocenten 25 % bibehålls.

Alternativ b) Statsandelsprocenten höjs i fråga om alla projekt till 50 % av de totala kostnaderna för projektet. Avsikten är att bevilja endast de kommuner som har det ekonomiskt sämst ställt, dvs. mindre bemedlade, ofta små kommuner, statsandel. I dessa fall anses 25 procent vara ett alltför litet stöd. Stödet skall vara sådant att det verkligen möjliggör genomförandet av projektet. Kommuner och samkommuner liknar varandra i fråga om ekonomisk ställning, och därför är det rättvist om alla får samma procentuella andel av kostnaderna för projektet som statligt stöd. Det skulle också vara ytterst svårt att bedöma vem som skall få en större statsandel och vem som skall få en mindre av kommuner och samkommuner med dåligt ekonomiskt läge.

30 §. Återbetalning av statsandel för anläggningsprojekt. Det föreslås att 1 mom. ändras så, att den tidsfrist efter vilken statsandel inte längre kan återkrävas är 15 år efter att statsandelsutredningen avgivits. Avsikten är att förkorta tidsfristen eftersom de ekonomiska och funktionella förändringarna i kommunerna och samkommunerna numera sker så snabbt att ett behov av ett motiverat och ändamålsenligt överlåtande av egendom kan uppstå redan inom 15 år. De funktionella förändringarna beror ofta på flyttningsrörelsen.

Kommunerna får avsevärt större rörelsefrihet genom att tidsfristen förkortas från de nuvarande 30 åren till 15 år. Det är sannolikt att ärenden som gäller återbetalning efter en eventuell lagändring behöver avgöras mycket sällan. Lagens syfte är att man genom statsandel stöder sådant eget byggande i kommunen som är nödvändigt för genomförandet av den kommunala social- och hälsovården. Syftet med denna lag är att stödja kommunal verksamhet och inte att indirekt stödja t.ex. privat företagsverksamhet. Därför förhåller man sig mycket strikt till överlåtande av en nybyggd byggnad eller del av en sådan som fått statsandel.

Muotoiltu

2. Ikraftträdande (och övergångsbestämmelse)

Muotoiltu

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 januari 2003 när det gäller utvecklingsprojekt. Ändringen av anläggningsprojekt föreslås träda i kraft vid ingången av 2004

Muotoiltu

Muotoiltu

Övergångsbestämmelse fattas eftersom arbetsgruppen inte arbetade med lagtekniska detaljer, utan ministeriets tjänstemän fortsätter beredningen av dem i ett senare skede.

Muotoiltu

Muotoiltu

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i lagen den 3 augusti 1992 om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) 24 § 2 mom.,

ändras 20-22 §, 24 § 1 mom., 25 § 1 mom., 27 § och 30 § 1 mom. av dessa lagrum 21, 22 och 23 § sådana de lyder i lag från december 1998 (1114/1998), 27 § i lagen 18 december 1996 samt 23 december 1998 (1446/1996 och 1114/1998) och 30 § 1 mom. i lagen den 20 december 1996 (1150/1996) samt fogas till lagen ett nytt 3 a kap. och en ny 19 j §, som följer:

3 a kap. Statsunderstöd för utvecklingsprojekt

19 a § Utvecklingsprojekt

Med utvecklingsprojekt avses regionalt eller nationellt viktiga eller eljest i stor utsträckning nytiga projekt som är nödvändiga för ordnandet av social- och hälsovården i en kommun eller en samkommun och som stöder utvecklandet och effektiveringen av verksamheten eller ibruktagandet av nya arbetssätt.

Med stöd av denna lag beviljas en kommun eller en samkommun som med stöd av någon annan lag erhåller antingen nationellt eller internationellt stöd för ett projekt som avses i 1 mom. inte statsunderstöd.

19 b § Mottagare av statsunderstöd för utvecklingsprojekt

En kommun eller en samkommun kan beviljas statsunderstöd för genomförande av utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården. I genomförandet av utvecklingsprojekt kan också en annan kommun eller en annan samkommun eller flera kommuner eller flera samkommuner tillsammans delta.

I genomförandet av utvecklingsprojekt kan också privata sammanslutningar, privata bolag eller fysiska personer delta i enlighet med vad som bestäms i 19 e §.

19 c § Godkännande av resurser

Maximibeloppet av det statsunderstöd som årligen används för utvecklingsprojekt godkänns i statsrådets förordning om social- och hälsovårdens resurser.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

19 d §

Statsunderstödet belopp

Muotoiltu

Muotoiltu

En kommun eller en samkommun kan i statsunderstöd beviljas högst 50 procent av den andel med vilken kommunen deltar i finansieringen av projektet.

Muotoiltu

Muotoiltu

19 e §

Ansökan om statsunderstöd

Muotoiltu

Muotoiltu

Statsunderstöd skall sökas hos länsstyrelsen genom skriftlig ansökan före utgången av ettvarit kalenderår. Ansökan kan gälla projekt som inleds under de två följande åren. Sökande kan vara antingen en kommun eller en samkommun.

Muotoiltu

Muotoiltu

*Av ansökan skall framgå**Av ansökan skall framgå*

Muotoiltu

- 1) utvecklingsprojektets syfte och innehåll,
- 2) alla parter som deltar i genomförandet av projektet,
- 3) den kommun eller den samkommun som ansvarar för utvecklingsprojektets administration,
- 4) projektets totala finansiering, den sökandes finansieringsandel samt övriga finansieringsandelar,
- 5) projektets totala kostnader,
- 6) den beräknade tidtabellen för genomförandet av projektet, samt
- 7) hur utvärderingen görs.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Närmare bestämmelser om detaljerna i ansökan om statsunderstöd kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

19 f §

Statsunderstödsbeslut

Muotoiltu

Muotoiltu

Länsstyrelsen fattar före utgången av februari ett skriftligt understödsbeslut i fråga om utvecklingsprojekt som inleds under året i fråga och därpå följande år.

Av statsunderstödsbeslutet skall framgå följande uppgifter om statsunderstödet:

- 1) mottagaren,
- 2) utvecklingsprojektets syfte och innehåll,
- 3) de beräknade totala kostnaderna för utvecklingsprojektet och de olika finansierarnas finansieringsandelar,
- 4) vilka kostnader som godkänts som grund för statsunderstödet,
- 5) fördelningen av utvecklingsprojektet och det statsunderstöd som beviljats för projektet på flera år samt de olika årens procentuella andel,
- 6) övriga eventuella grunder för beviljande och betalning av statsunderstöd samt för kontroll av hur understödet används.

Muotoiltu

Muotoiltu

Närmare bestämmelser om detaljerna i statsunderstödsbeslutet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

19 g §

Betalning av statsunderstöd för utvecklingsprojekt

Muotoiltu

Statsunderstödet betalas till mottagaren av understödet i en eller flera poster beroende på den tidsmässiga fördelningen av kostnaderna.

I statsunderstödsbeslutet kan betalningen fördelas på flera år i enlighet med hur länge projektet pågår.

Muotoiltu

Mottagaren av statsunderstödet skall ge länsstyrelsen riktiga och tillräckliga uppgifter för betalning av statsunderstödet.

19 h §

Statsunderstödsutredning

Muotoiltu

Muotoiltu

Den kommun eller den samkommun som ansvarar för administrationen skall för länsstyrelsen göra en utredning om det utvecklingsprojekt som är föremål för statsunderstöd, om hur projektet framskrider och genomförs samt om kostnaderna för projektet. Utredningen skall läggas fram inom sex månader från det att projektet avslutats.

Muotoiltu

19 i §

Tillämpning av vissa bestämmelser i statsunderstödslagen

Muotoiltu

Muotoiltu

På statsunderstöd för utvecklingsprojekt tillämpas dessutom följande bestämmelser i statsunderstödslagen:

Muotoiltu

- 1) 14 § om statsunderstödstagarens skyldighet att lämna uppgifter,
- 2) 15 § om statsbidragsmyndighetens tillsynsuppgift,
- 3) 16 § om granskningsrätt,
- 4) 17 § om utförande av granskning,
- 5) 18 § om handräckning,
- 6) 19 § om avbrytande av utbetalning,
- 7) 20 § 1 mom. om återbetalning av statsunderstöd,
- 8) 21 § om skyldighet att återkräva statsunderstöd.

4 kap. Statsunderstöd för anläggningsprojekt

Muotoiltu

19 j §

Förutsättningar för anläggningsprojekt som berättigar till statsunderstöd

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Statsunderstöd kan betalas för anläggningsprojekt om finansieringen av projektet på annat sätt med tanke på kommunens eller samkommunens ekonomiska situation skulle bli särskilt betungande och projektet är nödvändigt för tryggnad av kommunens eller samkommunens social- och hälsovårdstjänster eller för genomförande av ett sådant utvecklingsprojekt gällande verksamheten som avses i 3 a kap. 19 a §.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

20 §

Mottagare av statsunderstöd för anläggningsprojekt

Muotoiltu

Muotoiltu

Statsunderstöd kan betalas till en kommun eller en samkommun för anläggningsprojekt som är nödvändiga för ordnandet av social- och hälsovården då de förutsättningar som fastställs närmare i 19 k § föreligger, om de totala kostnaderna för projektet är minst 300 000 euro och högst 3 miljoner euro.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

21 §

Anläggningsprojekt

Muotoiltu

Muotoiltu

Med anläggningsprojekt avses en funktionsmässig helhet som utgörs av byggande, anskaffning eller ombyggnad av lokaler eller anskaffning av annan egendom eller en motsvarande åtgärd, om kostnaderna för den beräknade åtgärden håller sig inom de ramar som fastställs i 20 §. Projekt som gäller anskaffning av markområde eller reparationer och underhållsarbeten som beror på planerings- och konstruktionsfel anses inte vara anläggningsprojekt.

Muotoiltu

Som anläggningsprojekt kan även anses en åtgärd enligt 1 mom. vars uppskattade kostnader underskrider den lägsta gräns som fastställs i 20 §, om finansieringen av projektet på grund av invånarantalet i och den ekonomiska ställningen för kommunen eller medlemskommunerna i en samkommun skulle komma att bli synnerligen betydande för kommunen eller samkommunen.

Muotoiltu

22 §

Godkännande av anläggningsprojekt

Muotoiltu

I resursförordningen godkänns maximibeloppet av kostnaderna för anläggningsprojekt.

24 §

Ansökan om statsunderstöd för anläggningsprojekt

Muotoiltu

Muotoiltu

Kommunen och samkommunen skall före utgången av året tillställa länsstyrelsen sin plan för de anläggningsprojekt som skall genomföras under de följande tre åren.

Muotoiltu

26 §

Statsunderstöd/-andel för anläggningsprojekt

Muotoiltu

Muotoiltu

För anläggningsprojekt betalas statsunderstöd högst för de kostnader som länsstyrelsen har fastställt. Om de sammanlagda kostnaderna för projekten understiger det maximibelopp som länsstyrelsen fastställt betalas statsunderstöd för de faktiska kostnaderna. Statsunderstöd betalas dock inte för anläggningsprojekt som underskrider den lägsta gräns som fastställs i 20 §, om det inte är fråga om ett anläggningsprojekt som avses i 21 § 2 mom.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

27 §

Statsandelens storlek

Alternativ a) Statsandelen för ett anläggningsprojekt är 25 procent av de i 26 § avsedda kostnaderna. (*Nuvarande bestämmelse*)

Alternativ b) Statsandelen för ett anläggningsprojekt är 50 procent av de i 26 § avsedda kostnaderna.

Muotoiltu

29 §

Statsunderstödsutredning och statsunderstödsbeslut

För fastställande av det slutliga beloppet av statsunderstöd som betalas för anläggningsprojekt skall kommunen eller samkommunen för länsstyrelsen göra en utredning om genomförda projekt och de sammanlagda kostnaderna för projekten. Utredningen om de faktiska kostnaderna skall tillställas länsstyrelsen senast den 31 maj under det år som följer efter det då anläggningsprojektet blev färdigt. Utredningen skall dock alltid lämnas inom tre år efter att projektet påbörjades. Om projektet då fortfarande pågår, kan länsstyrelsen av särskilda skäl och på ansökan ge högst två års tilläggstid för utredningen.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

30 §

Återbetalning av statsandel för anläggningsprojekt

Det kan bestämmas att en sådan proportionell del av den anskaffade egendomens gängse värde som motsvarar statsandelen för anläggningsprojekt helt eller delvis skall återbetalas till staten, om den egendom som har varit föremål för statsandel överlåts eller om verksamheten upphör eller om det syfte för vilket egendomen används ändras varaktigt och egendomen inte används för någon annan verksamhet som berättigar till statsandel. Statsandelen kan emellertid inte återkrävas på grunder som har uppstått senare än 15 år efter att statsandelsutredningen om projektet lämnades.

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

Muotoiltu

ETT KORT SAMMANDRAG AV UTLÅTANDEN OM DE FÖRSLAG TILL REVIDERINGAR AV SYSTEMET MED ANLÄGGNINGSPROJEKT SOM ARBETSGRUPPEN FÖRESLAGIT SOM FÖRÄNDRING TILL LAGEN OM PLANERING AV OCH STATSANDEL FÖR SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDEN

Regeringens propositionsutkast har varit på remissrunda. Sammanlagt 85 stycken anhållanden om utlåtande sändes till olika delar av Finland.

Kommentarer ur utlåtandena

Arbetsgruppens förslag om statsandel för **utvecklingsprojekt** vann stort understöd. Endast i ett fåtal av utlåtandena godkänns inte revideringen. I några utlåtanden konstateras att anslagen inte får lösgöras från de anslag som är avsedda för anläggningsprojekt. På Finlands Kommunförbund konstaterar man att anslagen för utvecklingsprojekten borde fås från annat håll. Kommentarer av liknande slag finns även i utlåtandena från länsstyrelsen i Östra Finlands län, Lapplands förbund, Norra Savolax förbund samt från ett antal andra kommuner. Å andra sidan upplevdes stödandet av utvecklingsprojekten som en mycket välkommen reform. I en del av utlåtandena ansåg man att det är ett rätt beslut att stödja byggandet endast i kommuner med svag ekonomi.

I några utlåtanden påpekar man att man bör se till att socialväsendets möjligheter att få sina utvecklingsprojekt godkända inte minskar på grund av hälsovårdens projekt. I utlåtandena finns också några bekymrade frågeställningar om hur små kommuner och samkommuner skall kunna delta i utvecklingsprojekten och ifall tyngdpunkten i utvecklingen ligger på stora organisationer.

I övrigt har man konstaterat att även en enda kommun kunde stå som förverkligare av utvecklingsprojektet d.v.s. att man i regeringens proposition inte för skarpt definierar vilka som skall genomföra projektet. I majoriteten av utlåtandena anser man dock att samarbetet mellan kommunerna är en bra princip. Arbetsgruppens förslag om att även föreningar kunde förverkliga utvecklingsprojekt, fick för det mesta stöd.

Länsstyrelsen ansågs vara den naturliga statsbidragsmyndigheten. Norra Savolax förbund och Kajanalands TE-central har föreslagit att länsstyrelserna skulle sköta om administrationen. I några utlåtanden har man särskilt påpekat att man bör ombesörja

tillräckliga resurser för länsstyrelserna. Det har också ansetts viktigt att man offentliggör de tyngdpunkter och kriterier som används vid valet av projekt.

Stakes har föreslagit att man skulle grunda ett riksomfattande projektregister i vilket man kunde samla erfarenheter och utvärderingar av genomförda projekt. Stakes har också poängterat betydelsen av en utomstående utvärdering av projekten och samtidigt påpekat att de kunde vara lämpliga för uppgiften

I nästan alla utlåtanden har man konstaterat att man även i fortsättningen bör stödja också **anläggningsprojekten**. En del av utlåtandena godkänner arbetsgruppens förslag om att man stödjer projekt i kommuner med svag ekonomisk ställning (bl.a. inrikesministeriet). Men det förekommer också utlåtanden om att alla kommuner skall ha samma möjlighet att erhålla stöd för byggande. Bland dem som står bakom dylika kommentarer kan nämnas Helsingfors stad, Vanda stad, Åbo stad och Uleåborgs stad. I dessa utlåtanden fäste man uppmärksamhet vid problemen i kommuner med flyttningsvinst då det gäller att garantera basservice för invånarna. Finansministeriet iakttog en viss reservation gentemot ett särskilt system för anläggningsprojekt.

I största delen av utlåtandena har man konstaterat att statsandelen för byggnadsprojekten bör utgöra 50 % av projektets totala kostnader. En 25 procents andel har också vunnit understöd med motiveringen att statens stöd då skulle räcka till ett större antal kommuner och samkommuner.

Arbetsgruppens förslag om att förkorta begränsningstiden för överlåtande av egen- dom som erhållit statsandelar, från de nuvarande 30 åren till 15 år, erhöll ett förbehållslöst understöd.